

Naša anketa

Ako sa pozeráte na to, že zákon o protikomunistickom odboji má účinnosť od 6. 10. 1944, teda od dňa, kedy začal oslobodzovať naše územie 1. čs. armádny zbor v ZSSR?

Čo nám tým zákonodarcia odhalil? Svoju nevzdelanosť? Alebo svoju nespokojnosť, že na Slovensku nastal súmrak nadvlády HŠLS alebo... čo vlastne?

Juraj Bobor, člen výboru ZO SZPB, Sliac: – Deň 6. október 1944 má v zákone svoj účel. Stal sa pre kolaborantov súčasnosti symbolom rozširovania vplyvu proti antifašistickej verejnosti a rusofóbie po vzore nadšencov zo západnej Európy.

Uvedený zákon je protipovstalecký v celom rozsahu, dehonestujúci príslušníkov 1. čs. armády na Slovensku i 1. čs. armádneho zboru v ZSSR, partizánov, členov SNR, revolučných národných výborov v mestách a obciach a tých občanov, ktorí pomáhali povstaleckým frontom, teda bojujúcim silám proti nemeckej nacistickej armáde, jednotkám Hlinkovej gardy, Pohotovostným oddielom HG a ďalším kolaborujúcim silám.

Naliehavou požiadavkou je zrušiť tento hanebný zákon, umožňujúci podnecovať falšovanie histórie SNP. Pokiaľ sa tak nestane, reči vládných predstaviteľov o Výročí SNP sú nedôveryhodné.

Akú morálku mali tí poslanci, ktorí zákon schválili? Preukázali ľudskú zvrhlosť, nemorálnosť a hnus! Naším východiskom je, aby Ústredná rada SZPB, oblastné výbory a základné organizácie zväzu zvýšili tlak na zrušenie zákona o protikomunistickom (protipovstaleckom) odboji.

Juraj Janošovský, člen výboru ZO SZPB Bratislava – Karlova Ves: – ...: Ľudáci, ktorí po prevrate zacitili príležitosť pre revival, využili, že bývalá nomenklatura sa snažila prebehnúť na stranu nových vládcov. V kariérnom záujme, a s ambíciou zúčastniť sa „privatizácie“, schválili čokoľvek. Primárnym cieľom zavedenia vecne nelogického termínu (rok 1944) do zákona bola rehabilitácia nacistických kolaborantov, ktorých zatýkali a stíhali na oslobodenom území. Tak sa funkcionári a aktivisti HŠLS mohli stať opäť ctenými bojovníkmi (proti komunizmu?)...

Zrejme prijatie zákona súvisí aj s celoeurópskym procesom prehodnocovania/prekrúcania súvislosti 2. sv. vojny (v nemeckom záujme?).

Tendencia, ktorá spôsobila nelogické posunutie začiatku „protikomunistického odboja“ je stále prítomná. Súčasná rusofóbia mladej generácie je

(Pokračovanie na str. 3)

Perlička**„Ženy v Rusku sú vždy leidy...“**

...nech by pracovali kdekoľvek,“ tvrdí bývalá rakúska ministerka zahraničia Karin Kneissl.

„Vždy ma fascinovali ženy, ktoré pracovali v ťažobnom priemysle alebo ako šoferky autobusov, no pritom si stále zachovali svoju ženskosť. Ak prídete do nemeckej alebo do rakúskej spoločnosti, uvidíte tam typ Angely Merkelovej, ženy, ktorá sa v istom zmysle zmenila na muža,“ uviedla počas Euroázijského ženského fóra. Dodala pri tom, že schopnosť ostať ženou je vlastná nielen Ruskám, ale aj obyvateľkám strednej Európy.

–r–

Delegácia ÚR SZPB (trojica vľavo) na čele s predsedom V. Longauerom. Vpravo od neho je Ján Uhrík z OblV SZPB Svidník a vľavo od neho Vladimír Šmiga z OblV SZPB Medzilaborce.

Pojem Červená armáda sa nenesí ani v Kalinove!

Slávnostné zhromaždenie 21. septembra 2024 v Kalinove je prejavom úcty voči ľuďom, ktorí za našu slobodu obetovali svoj život, povedala na úvod osláv 80. výročia oslobodenia prvej obce Slovenska moderátorka podujatia.

Okrem predsedu SZPB Viliama Longauera sa oslavy zúčastnil minister investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Richard Raši, prvý tajomník veľvyslanectva RF v SR Andrej Baraškin, generalita OS SR a ďalší hostia.

S prvým vystúpením sa predstavil starosta Ivan Sivák a hneď vytýčil rámec súčasnej politickej korektnos-

ti, keď namiesto toho, aby priznal, že ich obec oslobodila Červená armáda, tak použil pojem „oslobodenec-ké vojská“.

V ďalšom už bol konkrétny a uviedol, že Kalinov prišiel o celé dve židovské rodiny v Osvienčime, že vojnu mal zničené dve tretiny domov a že za slobodu obce zaplatilo živo-

(Pokračovanie na str. 6)

Kto brzdil pridelenie štátnej dotácie SZPB?

Septembrové Predsedníctvo ÚR SZPB riešilo najmenej tri mimoriadne závažné body. Prvým bola správa o činnosti oblastných výborov za 2. štvrtrok 2024 s dôrazom na aktuálny stav členskej základne a počet základných organizácií.

Napriek tomu, že tu zaznel priaznivý výsledok o 600 novo prijatých členoch v prvom polroku 2024, predsedníctvo rozhodlo, že táto otázka bude nastolená aj na ústrednej rade, pretože o rast členskej základne sa nezaslúžili všetky oblastné výbory. „Prerokujeme to aj na pléne, nech sa všetci vidia, ako sú na tom v porovnaní s ostatnými,“ rozhodol predseda Viliam Longauer.

Dôvod tohto tlaku vyplýva z toho, že nie všetci oblastní tajomníci poslali štvrtročné hlásenia, resp. poslali ich neúplné a úroveň niektorých je až „katastrofálna“. (K stavu členskej základne poslalo hlásenia len 16 z 35 oblastných

výborov!) „Musíme túto tému nastoliť aj preto, aby sa nám nestalo, že nám niektorá ZO SZPB zanikne a my o tom ani nebudeme vedieť,“ vyplynulo z diskusie k tomuto bodu.

Podpredseda ÚR SZPB Jaroslav Bulko upozornil, že negatíva sa nám opakujú a teda nastal čas, začať to dávať do poriadku. Povedané inak, ÚR SZPB bude musieť voči nosičom týchto negatív prijať zásadné rozhodnutia.

Druhým závažným bodom bola informácia o zabezpečení spomienkových osláv 80. výročia SNP a príprava na 80. výročia oslobodenia prvej obce súčasného Slovenska (Kalinova) a Dňa hrdinov Karpatsko-duklianskej operácie.

K oslavám Výročia SNP zaznela z oblastných organizácií kritika na organizáciu vstupu na ústredné oslavy SNP v B. Bystrici, na vojenskú prehliadku, kde bola prítomná technika bez označenia štátu... No a zaznela aj výhra-

(Pokračovanie na str. 6)

Nielen my vidíme spoluprácu Ukrajiny s Hitlerom!

Už na ňu poukázal aj poľský prezident Andrzej Duda. A nielen na ňu, ale aj na účasť Ukrajincov na holokauste!

„Nachádzať s nami vzájomné pochopenie vo všetkých ťažkých otázkach, aj v historických otázkach, je v záujme Ukrajiny. Prosím uvedomiť si, že Ukrajinci majú veľmi veľa problémov so svojou minulosťou v období 2. sv. vojny,“ vyhlásil Duda v televízii Polsat.

Vysvetlil, že na mysli má také témy, ako kolaborácia s nacistickým Nemeckom a aj spolupráca na holokauste. „Nie je to len otázka Volyňskej masakry. Je to aj

otázka jednotiek SS, v ktorých slúžili Ukrajinci. Je to aj otázka spolupráce medzi vtedajšími, nazvime to, ukrajinskými úradmi, pánom Banderom a ďalšími, s úradmi ríše na čele s Adolfom Hitlerom,“ uviedol Duda.

„Je to aj otázka ukrajinsko-židovských vzťahov v tých časoch a účasť na holokauste. Existuje veľa ťažkých tém pre Ukrajinu,“ dodal.

Pre nás je však zaujímavý aj iný fakt. A síce, že hneď na druhý deň, ako vyšiel tento článok, ruská FSB otvorila archívy o popravách mierumilovných Ukrajincov Poľiakmi v roku 1945.

–r–

Na zamyslenie:

Ak sa raz Čína prebudí a ak sa navyše spojí s Ruskom, zatrasie sa celý zvyšok sveta.

Napoleon Bonaparte

Koniec aliancie NATO?

Americký spravodajský dôstojník Scott Ritter pre YouTube sieť *Through the eyes of* vyhlásil, že NATO sa rozpadne do desať rokov.

Reagoval tak na oznam pomocníka prezidenta RF Jurija Ušakova, že Turecko si podalo žiadosť na vstup do BRICS: „Je to koniec NATO! Je to smrť NATO! Mys-

lím si, že NATO sa rozpadne za menej ako desať rokov,“ povedal a dodal, že Európska únia, ktorá neprijíma Turecko už desiatky rokov, bude existovať ešte menej.

„Turecko v podstate vyhlásilo: my nechceme byť súčasťou ani jednej z týchto potápajúcich sa lodí (NATO a EÚ – pozn. red.), my vystupujeme z potápajúceho

sa Titaniku a presadáme na veľkú cestovnú loď, pretože tam bude grandiózny večierok,“ poznamenal americký expert.

Na čo bola obnovená jadrová doktrína RF? Aby na Západe nebolo nedorozumenia!

Vyhlásil to predseda senátnej komisie pre otázky suverenity Ruska, spolupredseda koordináčnej rady na integráciu nových regiónov Vladimir Rogov. Je to ten Rogov, ktorý radí nebrať do zajatia zahraničných žoldnierov.

Prezident RF Vladimir Putin v stredu 25. septembra počas zasadnutia BR RF o jadrovom zadržovaní navrhol posúdiť otázku, spojenú s obnovou základov štátnej politiky v oblasti jadrové-

ho zadržovania. Vyhlásil, že Rusko si ponecháva právo použiť jadrové zbrane v prípade agresie, vrátane ak protivník, použijúc klasické zbrane, vytvorí kritickú hrozbu suverenity. „Je dôležité, že náš prezident verejne vyjadril a obhovoril všetky momenty, aby potom na Západe nebolo dvojzmyslov a zmyslových premetov, aby tam všetci pochopili aj to, čo Rusko jasne neartikulovalo,“ povedal Rogov RIA Novosti. –r–

„Zmizla značka.“ Na Západe si všimli zvláštny detail v konaní NATO

NATO je v najťažšej situácii svojej histórie, vyhlásil na sociálnej sieti X profesor Helsinskej univerzity a geopolitický expert Tuomas Malinen.

„Situácia, v ktorej sa ocitlo NATO, je zložitá do hĺbky duše. (...) Jednota aliancie sa vytratila. Takmer zmizla aj značka „obranná aliancia“, podtrhol.

Poznamenal tiež, že NATO už nie je presvedčené, že Rusko je možné poraziť na bojovom poli.

Nedávno námestník ministra zahraničia RF Aleksandr Gruško zdôraznil zvýšenie rizík vo-

jenskej zrážky Ruska a NATO. Uviedol, že to nie je spojené s osobnosťou nového generálneho tajomníka, ale s celkovým smerovaním NATO, v ktorom radikáli na čele s Anglosasmi postupne presadzovali princíp konfrontácie s Ruskom.

NATO rozpútalo a vedie proti Rusku hybridnú vojnu, ktorej hlavným spotrebným materiálom sú Ukrajinci. Štáty aliancie dodávajú Zelenského režimu čoraz viac ďalekonosných zbraní, posielajú mu svojich konzultantov, zúčastňujú sa plánovania operácií, zabezpečujú ho spravodajskými informáciami, dodal diplomat. Podľa ria.ru z 9. 10. 2024

Na čele je Británia

Vedie rebríček nelegálnych migrantov v Európe píše list Telegraph s odvolávkou

sa na vedcov z Oxfordskej univerzity.

Podľa výskumu v Británii ich je 745 tisíc, čo má byť dvojnásobok oproti Francúz-

sku, kam ich prišlo 300 tisíc. Na druhom mieste v Európe je však Nemecko, ktoré má 700 tisíc nelegálnych migrantov. –r–

Medvedev predpovedá Británii osud Atlantídy

Podpredseda Bezpečnostnej rady RF Dmitrij Medvedev, komentujúc slová ministra zahraničia V. Británie Davida Lammyho, o „storočnom partnerstve“ podpory Kyjeva Londýnom, vyhlásil, že britský minister klame, pretože Ukrajina sa neudrží ani štvrtinu tohto času.

„Minister zahraničia Veľkej Británie David Lammy prisľúbil podporu Ukrajine počas sto rokov. 1. On klame. 2. Takzvaná Ukrajina sa neudrží ani štvrtinu tohto času,“ napísal Medvedev na sociálnej sieti X.

Vyhlásil tiež, že Veľká Británia sa, pravdepodobne, potopí počas najbližších rokov a ak to bude treba, tak jej v tom pomôžu ruské hypersonické rakety.

Možnosť potopenia Britských ostrovov do mora nie je nová. V 1. armáde ČSLA sa o tom hovorilo v podstate verejne. Podľa vtedajších kalkulácií na to mali stačiť 4 jadrové bomby o sile 100 MT, resp. jedna 150 megatonová.

Soviety mali v tých časoch otestované ešte silnejšie. –r–

Izrael podkopáva podmienky OSN!

Vyhlásil to predstaviteľ Ruska Vasilij Nebenzja, pričom zdôraznil, že ide o vedomé podkopávanie rezolúcií VZ OSN.

Podtrhol, že v roku 1949 bol Izrael prijatý do OSN s podmienkou dodržiavania rezolúcií 181 a 194, týkajúcich sa plánu rozdelenia Palestíny a aj témy utečencov. Rezolúcia 194 sa stala základom mandátu Blízkovýchodnej agentúry OSN na pomoc palestínskym utečencom.

Lenže komisia pre zahraničné záležitosti a bezpečnosť Knesetu tento mesiac 6. októbra schválila návrh zákona, zakazujúci činnosť Blízkovýchodnej agentúry OSN na území Izraela. Takéto konanie podľa Nebenzju porušuje

„Chartu OSN, Konvenciu o privilégiách a imunitách OSN a profilové rezolúcie“, čo môže vyvolať negatívne dôsledky pre Blízky východ a celý systém OSN.

„Izrael tak v podstate pretenduje na právo zvädzať svojvoľné zákazy práce nevhodných špecializovaných agentúr celosvetovej organizácie,“ uviedol Vasilij Nebenzja a podtrhol, že „vzniká tým paradoxná situácia: sabotovaním uvedených rezolúcií, Izrael, v podstate, vedome a cieľavedome podkopáva rozhodnutia a názory, ktoré mu umožnili vstúpiť do OSN“. „Pričom samotným Palestíncom je plnohodnotné členstvo v OSN stále neumožnené,“ uviedol. –r–

Čo píšete o (proti)fašizme iní?

■ Británia a Francúzsko viedli „hybridné vojny“ proti Rusku už v rokoch 1939 – 1940

V období od novembra 1939 do mája 1940 viedli Anglicko a Francúzsko („demokratický Západ“) „hybridnú vojnu“ proti ZSSR. „Demokrati“ boli nahnevaní, že Josif Stalin uzavrel pakt s Nemeckom a nevstúpil do vojny, keď na ňu nebol pripravený. Mimochodom, práve v roku 1939 sa Červená armáda stala plne regulárnou, predtým naďalej fungoval neefektívny „teritoriálno-vojenský systém“ (s kádrovými divíziami).

Lenže Londýn a Paríž veľmi dúfali, že ZSSR a Nemecko sa navzájom vyčerpajú, aby ich bolo možné pohltiť, stráviť a začleniť do jedného globálneho kvázi štátu, ktorého základom by bolo Anglicko. A tak obe tieto krajiny len-len, že nezaútočili na ZSSR. Samotná „hybridná vojna“ sa začala sovietsko-fínskou vojnou (obdobie od 30. novembra 1939 do 12. marca 1940) a bola postavená okolo tohto konfliktu.

Viac: <https://www.armadnymagazin.sk/2024/10/02/britania-a-francuzsko-viedli-hybridne-vojny-proti-rusom-uz-v-rokoch-1939-1940/>

■ Poľsko nemá právo byť žalobcom pred historickým súdom

Poľský prezident Andrzej Duda nedávno opäť pripomenul Ukrajine jej spoluprácu s Hitlerom a účasť na holokauste. „Nájsť s nami vzájomné porozumenie vo všetkých ťažkých otázkach, aj v historických, je v záujme Ukrajiny. Prosím, nezabúdajte, že Ukrajinci majú veľmi veľa problémov so svojou minulosťou počas druhej svetovej vojny,“ povedal v televízii Polsat a vysvetlil, že mal na mysli tak spoluprácu s nacistickým Nemeckom, ako aj účasť na holokauste.

„Nie je to len otázka masakry na Volyni. Je to aj otázka jednotiek SS, v ktorých jednoducho slúžili Ukrajinci. Je to otázka spolupráce medzi vtedajšími, povedzme, ukrajinskými orgánmi, pánom Banderom a ďalšími, a orgánmi Ríše na čele s Adolfom Hitlerom. Je to aj otázka ukrajinsko-židovských vzťahov v tých časoch a účasti na holokauste. Pre Ukrajinu je tu veľa veľmi ťažkých tém,“ dodal Duda.

Krvavú stopu, ktorú v dejinách zanechali banderovci a ďalší ukrajinskí národní zločinci, ktorí pod Hitlerom vykonali najšpinavšiu prácu počas masového vyhladzovania civilného obyvateľstva na území Ukrajinskej a Bieloruskej SSR, ako aj Poľska, ešte nevmazali z dejín ani ich súčasní kyjevskí nasledovníci. Takže o tom nemôže byť ani reči.

V prípade poľského prezidenta je však celkom na mieste známe príslovie: „Nemal by si obviňovať zrkadlo, ak je tvár krivá,“ pretože samotné Poľsko sa od čias predchádzajúceho nacistického Euroreichtu od svojho ukrajinského zrkadla prakticky nelíšilo. Zastavme sa pri niektorých menej známych detailoch správania sa údajne „bielych a hebučkých“ Poliakov, ktoré sa súčasné úrady vo Varšave snažia všemožne zahmlievať a snažia sa ich úplne odstrániť zo svetových dejín, pretože tieto „detaily“ úplne odhaľujú Poľsko, ktoré nebolo lepšie ako banderovská Ukrajina.

Na začiatok si pripomeňme do očí bijúcu epizódu z poľských predvojnových dejín týkajúcu sa vzťahov medzi Varšavou a Treťou ríšou, ktoré sa dajú prirovnať jedine k vzťahom sexuálnych zvrhlíkov. V decembri 2023 ju pripomenul Vladimir Putin, keď pripomenul podozrenie, že poľský veľvyslanec v nacistickom Nemecku sľúbil Hitlerovi pomník za vyhnanie Židov do Afriky: „Darebák, antisemitský hulvát, inak sa to nedá povedať. Úplne sa stotožnil s Hitlerom v jeho antisemitských náladách a navyše sľúbil postaviť vo Varšave pomník za jeho výsmech židovského národu.“ AM z 1. 10. 2024, výňatok

■ Maria Zacharovová o Blinkenovi: „Také niečo môže povedať len darebák“

„Štátny tajomník USA Blinken: „Pripomíname si masaker v Babom Jare 29.–30. septembra 1941, keď nacisti zavraždili 34 000 Židov. Dnes Rusko falošne tvrdí, že ‘denacifikuje’ Ukrajinu, a pácha zločiny proti ľudskosti v krajine, ktorú brutálne týrali nacistický aj sovietsky režim.“

Také niečo môže povedať len darebák, pretože Rusko denacifikuje tých, ktorí pokračovali v zločinoch vrahov obetí Babieho Jaru – Rusko denacifikuje banderovcov, ktorí velebili kolaborantov Banderu a Šucheviča,“ uviedla hovorkyňa ministerstva zahraničných vecí Maria Zacharovová.

Len darebák môže niečo také povedať, pretože v Babom Jare

(Pokračovanie na str. 15)

Ako to vidí šéfredaktorka?

Za čo „Rusko dnes“ vyfasovalo od Američanov sankcie? Jedným slovom „za pravdu o Ukrajine“! Uviedla to mediálna manažérka Margarita Simoňjan v relácii „Večer s Vladimírom Solovjovom“ v televízii Rossija 1.

„Je jasné za čo sme teraz vyfasovali sankcie, prehliadky a ďalšie. Je to za prinášanie pravdy celému svetu o tom, čo sa deje,

a presvedčovanie sveta o tom, že Ukrajina nie je taká biela a hebučká, ako vám tvrdia – my ukazujeme jej reálny nacizmus.

Ukazujeme tiež, že Rusko nemalo inú voľbu, že Rusko sa nespráva kruto a že ak Rusko strieľa, tak strieľa po vojenských cieľoch, na rozdiel od nich, ktorí obsadzujú mierumilovné mestá, dediny. Robia to úmyselne, ako tero-

risti, aby vystrašili ostatných, mučia ľudí a ešte to nakrúcajú kamerou, premietajú,“ uviedla.

V ďalšom dodala, že „Rusko dnes“ sa nezaoberá šírením fejkov a dezinformáciami, preto naň nebola podaná ani jedna súdna žaloba!!!

„Ak by sme sa tým zaoberali, už dávno by nás pohnali pred súd. Nemáme ani jednu žalobu za fejky, za dezinformácie, ani jednu. Robili sme to, robíme to a budeme to robiť naďalej,“ podtrhla Simoňjan.

Medzinárodné antifašistické fórum 2024

V dňoch 11.–13. 9. sa v Moskve konalo medzinárodné antifašistické fórum 2024, majúce spojitost s Medzinárodným dňom pamiatky na obeť fašizmu.

V jeho priebehu si účastníci vypočuli správu o súčasných prejavoch fašizmu v rôznych krajinách a taktiež o formách a metódach boja s nimi zo strany spoločnosti.

Vyzdvihnuté boli aj otázky falzifikácie druhej svetovej a Veľkej vlasteneckej vojny, témy poskytnutia morálnej, právnej a materiálnej pomoci obetiam fašizmu.

Na záver bola prijatá výsledná rezolúcia, ktorá bude po preložení do cudzích rečí doručená veľvyslanectvám rôznych štátov OSN.

Fórum sa koná už od roku 1995. Od tých čias ho podporovali aj medzinárodné organizácie, konkrétne Medzinárodný zväz maloletých väzňov fašizmu a Ruský zväz bývalých neploletých väzňov fašizmu.

Od roku 2020 sa fórum stalo každoročným a koná sa vždy v predvečer Medzinárodného dňa pamiatky na obeť fašizmu (druhá nedeľa v septembri).

Bola volyňská masakra genocídou?

Volyňský masaker civilného obyvateľstva na západnej Ukrajine treba právne stanoviť za genocídu, ktorú spáchali bojovníci ukrajinskej OUN a UPA, na-

vrhol na fóre v Kaliningrade na začiatku októbra riaditeľ fondu „Historická pamäť“, vedecký spolupracovník inštitútu histórie RAV Aleksandr Djukov.

„Vieme, že Poľsko sa teraz správa pomerne agresívne, aj vo vzťahu k Rusku a Bielorusku. Lenže toto je téma, o ktorej treba hovoriť. Že si pamätáme nielen svoje obete, ale aj poľské...“, podtrhol ruský historik.

Pierre de Gaulle sa stal podpredsedom poroty Medzinárodnej ceny mieru Leva Tolstého

Podpredsedom tejto poroty sa syn Charlesa de Gaulleho stal ako zakladateľ Fondu za mier a priateľstvo medzi národmi. Oznamil to riaditeľ Štátneho múzea Tolstého, prapravnuk veľkého spisovateľa Vladimír Tolstoj.

Fond Medzinárodnej ceny mieru Leva Tolstého bol založený 22. júna 2022 ruským historickým spoločenstvom.

Cena sa udeľuje za významné zásluhy pri odvrátení vojny, za budovanie multipolárneho a nenásilného sveta a za aktívnu mierovú činnosť. Laureáti dostávajú diplom a osobnú medailu z čistého zlata o hmotnosti 250 gramov.

Ceremoniál odovzdávania sa bude konať vždy 9. septembra, čo je dátum narodenia veľkého ruského spisovateľa.

Poľsko nepozve osloboditeľa, ale katanov asi áno

Poľské úrady nemienia pozvať Rusko na podujatia, venované 80. výročiu oslobodenia nacistického koncentračného tábora Auschwitz-Birkenau, ktoré sa uskutočnia v januári 2025.

Riaditeľ memoriálneho komplexu Peter Civinskí pochybuje o možnosti ruskej účasti na pamätných podujatiach. „Je ťažké čo i len predstaviť si prítomnosť Ruska na týchto slávnostiach,“ uviedol televízii TVP World.

Poliakom asi dlho trvá kým si uvedomia, kto osvienčimský kon-

centračný tábor vlastne oslobodil. A určite to nebol nikto z tých štá-

tov, ktoré sa tam budú v januári 2025 predvážať. V. Mikunda

Rusi píšú o „Ficovej rakete“

Premiér Slovenska Robert Fico vyjadril nesúhlas s ideou niektorých europoslancov o možnosti použitia rakiet stredného a dlhého dosahu na údery po Rusku Ukrajinou.

„Počúvame, ako niektorí členovia EP s ľahkosťou jarného vánku hovoria o raketách stredného dosahu, o raketách ďalekého dosahu. Možno by jedna takáto raketa mohla rozbiť fontánu v Bruseli, aby pochopili, o čom vlastne hovoria,“ povedal Fico.

Podľa vz.ru zo 7. 10. 2024

Antifašizmus musí byť základom vzdelávacieho programu

Antifašizmus a pripomínanie si obetí holokaustu musí byť základnou chrbticou štátneho vzdelávacieho programu, vyhlásil 9. septembra premiér Robert Fico v Múzeu holokaustu v Seredi.

„Každý, kto chodí na strednú školu, by mal povinne navštíviť múzeum takéhoto charakteru..., nech aspoň na vlastné oči cez fotografie vidia, aké svinstvá napáchali nacisti a fašisti,“ zdôraznil R. Fico.

Naša anketa

(Pokračovanie zo str. 1)

však už aj výsledkom systematickej propagandy, zasahujúca školskú prípravu.

Znova „nás chránia nemecké tanky“ pred hrozbou z „Východu“...

Štefan Horváth, podpredseda ObĽV SZPB, B. Bystrica:

– Zákon o protikomunistickom odboji bol do NR SR predložený ako poslancový návrh Ivana Šimka. Jeho návrh sa stretol so všeobecným súhlasom predovšetkým tých politických strán, ktorých členovia boli nejakým spôsobom prepojení s kresťanským hnutím a vôbec pravicovým spektrom politickej scény. Atmosféra v parlamente počas 2. Dzurindovej vlády v r. 2006 bola priaznivá na prijatie takéhoto zákona.

Na anketovú otázku, prečo má zákon účinnosť od 6. 10. 1944, sa nedá jednoznačne odpovedať. Zrejme poslancov ani tak nevedla neznalosť histórie, ale skôr revanš antikomunisticky orientovaných latentných neofudákov, zúčastnených vo viacerých vládných stranách, za to, že boli na dlhé roky zbavení účasti na moci. Oni jednoducho považovali, a dodnes považujú, začiatok oslobodzovania Československa Červenou armádou vojskami 1. čs. armádneho zboru v ZSSR a vojakmi Rumunskej kráľovskej armády za začiatok presadzovania vplyvu komunistov na dianie v Československu, ktoré potom vyústilo do februárových udalostí roku 1948. Ani dôvodová správa predkladateľa zákona Ivana Šimka, ktorý bol zakladateľom KDĽH, nehovorí nič o tom, prečo je obdobie protikomunistického odboja stanovené práve týmto dátumom.

Je zaujímavým zistením, že v treťom čítaní, o hlasovaní ako celku, chýbalo až 46 poslancov a 15 sa ich zdržalo hlasovania. Paradoxne, za prijatie zákona, okrem vládných poslancov, hlasovali aj niektorí vtedajší opoziční poslanci...

Jozef Petráš, podpredseda ObĽV SZPB, Trnava: – Pohrobkovia HSLŠ u nás, fašisti v Európe, banderovci na Ukrajine, všetci čoraz viac vystrkujú rôžky!

Európsku úniu v podstate ovládajú vnuci a vnučky fašistov. Svetu vládnú nevzdelaní, skorumpovaní hlupáci (u nás sa o to čoraz viac usilujú).

Vzdelanie je také, aké je! Mladá generácia ani len, až na výnimky, netuší, čo predstavovala porážka fašizmu, aké to bolo zlo pre Slovanov. Aké to boli obrovské obete – našich dedov a otcov. O socializme sa dozvedajú, ako o ríši zla.

Je paradoxom, že žijeme z toho, čo sme my, naši otcovia a dedovia vybudovali za socializmu a sa za 35 rokov nerozkradlo, nepredalo – ľudovo povedané neprešustrovalo! Teraz som sa musel smiať, keď zástupcovia „demokratických“ štátov, a čo je smutné i naši, nepoznajú základné dokumenty OSN, napríklad Chartu OSN, právo národov na sebaurčenie a pod. No a potom tam tárajú piate cez deviate. Vzdelaní sa im smejú a ťukajú si na čelo! Nevzdelanci a skorumpovanci to, žiaľ, takto chápu!

Milan Goban, člen ZO SZPB č. 37, Bratislava: – Na úvod si musíme povedať, že zák. č. 219/2006 o protikomunistickom odboji bol prijatý v duchu politického boja dvoch systémov – komunistického a kapitalistického.

Nakoľko ZSSR bol predstaviteľ komunistov, vojaci 1. čs. armádneho zboru v ZSSR si v mnohom osvojili myšlienky komunistov. Asi preto ideologickí predkladatelia zákona chceli dátum 6. 10. 1944 ako vstup armádneho zboru na Slovensko využiť na vznikajúce konfrontácie dvoch systémov.

Týmto však spolitizovali oslobodzovanie Slovenska a komunistov, ktorí sa na ňom podieľali, trestajú a uvrhli ich do právnej neistoty a svetla nemorálnosti a protiprávnosti v duchu zák. č. 125/1996.

Tak isto aj vyvíjajúce sa dianie pred Víťazným februárom v r. 1948, kedy sa spoločnosť rozhodla pre komunistický systém.

Za redakciu mesačníka Bojovník k uvedenému dodajme, že predkladateľ zákona Ivan Šimko je synovcom veliteľa 1. čs. armády na Slovensku generála Rudolfa Viesta.

Anketová otázka do Bojovníka č. 11/2024: Aká je najdôležitejšia téma, ktorú chcete nastoliť počas koncoročnej členskej schôdze svojej organizácie? (Odpovede posielajte do 7. 11. 2024)

Anketová otázka do Bojovníka č. 12/2024: Akú šancu dávate SZPB, že si udrží vplyv aj v nasledovnom desaťročí? (Odpovede posielajte do 6. 12. 2024)

Pohľad na niekoľko účastníkov Pochodu vďaka hrdinom SNP zo ZO SZPB Partizánske, ktorý bol uskutočnený podľa princípu „Od pomníka k pomníku“.

Tento záber je po položení vencov a zapálení sviečok pri Pomníku popravy (Dolný pomník).

Nemeckí fašisti na tomto mieste pod horou v roku 1944 zverským spôsobom zavraždili 35 hrdinov, bojovníkov za našu slobodu.

Medzi nami je aj predseda výboru zo Žabokrekov nad Nitrou Rudolf Peniažka. – JM –

Poceta Mons. Andrejovi Hlinkovi v NR SR

Predsedníčka občianskeho združenia Cyrilometodiáda Daniela Suchá a predseda Zahraničného výboru NR SR Marián Kéry si uctili pamiatku Mons. Andreja Hlinku pri príležitosti 160. výročia jeho narodenia modlitbou a položením venca k jeho buste vo vestibule NR SR.

Národná rada Slovenskej republiky dňa 26. októbra

2007 prijala zákon č. 531/2007 Z.z. o zásluhách Andreja Hlinku o štátotvorný slovenský národ a o Slovenskú republiku. Na ocenenie mimoriadnych zásluh Andreja Hlinku bola v budove NR SR nainštalovaná busta Andreja Hlinku a pamätná tabuľa, na ktorej je uvedený text: Andrej Hlinka sa zaslúžil o slovenský národ a Slovenskú republiku. – r –

Ďalší videoprenos z rokovania FIR

Podľa skúsenosti z minula som už po septembrovom rokovaní pevne nadobudol pocit, že západoeurópski členovia FIR nám nerozumejú, resp. nevedia, na čom je založená podstata nášho protifašizmu.

Oni ho vnímajú akoby len cez holokaust a obe koncentračných táborov, lenže my aj cez bojové obeť a hrdinstvo našich predkov, ktorí fašistov a nacistov porazili. Oni si pripomínajú hlavne pasívne obeť, my aj vlastné slávne víťazstvá!

Navyše, ostatných dvoch videokonferencií sa nezúčastnili Česi, Rusi, Ukrajinci, Bielorusi, Poľiaci... Zo strednej a východnej Európy sme tam boli len my a Maďari.

Keď som tento názor predostrel predsedovi SZPB V. Longauerovi, tak tiež sa pozastavil na tým, prečo

nás rokuje tak málo, keďže vo FIR je nás okolo 40 národných zväzov. Dokonca aj z Latinskej Ameriky.

Povedal, že musíme sa začať na to otvorene pýtať, trvať na relevantných odpovediach a tlačíť na prezidenta FIR-u i generálneho tajomníka FIR-u, aby pracovali na zmene.

„Mňa, ako člena prezídia FIR-u, neuspokojí ak by som dostal odpoveď, že je to odraz súčasnej politickej atmosféry v Európe a vo svete. Pretože ak by sa nás zúčastňovalo zo strednej a východnej Európy viac, určite by sme nastolili nielen otázku holokaustu, ale aj genocídy slovan-ských národov. Pretože nemecký nacizmus mal svoj jasný program v Hitlerovom Mein Kampf práve v téme genocídy Slovanov a lebensraum po nich,“ povedal. – vmi –

Po uzávierke

Ostatná správa o oslave SNP prišla zo Spišskej Belej

80. výročie SNP si dňa 3. 9. 2024 uctili aj členovia ZO SZPB, zástupcovia mestského úradu, žiaci a pedagógovia základných škôl v Spišskej Belej.

Učiteľia so žiakmi zo ZUŠ Ladislava Mednyánskeho pripravili zaujímavý program – zaznela pieseň „Tichá noc, tmavá noc“, básne od Zlatici Humeníkovej „Kvet k pomníku“ a „Pomníky“ od Margity Dobrovičovej.

Všetkým sa prihovorela predsedníčka ZO SZPB

Daniela Lineková, ktorá priblížila význam SNP, pripomenula prečo máme odmietat' vojnu a násilie ako nástroj na riešenie spoločenských problémov.

Počas skladby „Slovensko moje, otčina moja“ boli ukladané vence k soche partizána na pamiatku a úctu k padlým počas Povstania. Na záver zaznela hymna SR.

„Majme úctu voči tým, čo vojnu prežili a na tých, ktorí v boji padli, nezabúdajme! Vďaka všetkým, ktorí prežili, česť a spomienka tým, ktorí sa už domov nevrátili.“ Česť ich pamiatke!

Jana Neupauerová

O rok si deti určite správne obrátia zástavu SZPB.

SR nie je deštruktívna

Rusko zostavilo zoznam štátov s deštruktívnou neoliberalnou ideológiou a jeho vláda ho schválila. Slovensko v ňom nie je!

Ide o štáty, ktoré „realizujú politiku, nanucujúcu deštruktívne neoliberalne ideologické postuláty, protirečiace tradičným ruským duchovno-mravným hodnotám“.

Zoznam bol vytvorený na základe výnosu prezidenta RF z 19. augusta, ktorý umožňuje cudzincom, nesúhlasiacim s vnucujúcimi „liberálnymi hodnotami“ dočasne pobudnúť v Rusku.

V zozname je uvedených 47 štátov, hlavne z radu nie priateľských voči RF. Sú tam takmer všetky štáty EÚ a NATO, s výnimkou Maďarska a Slovenska, zo štátov NATO tam nie je uvedené Turecko. Pochopiteľne, že v zozname je aj Ukrajina. – r –

Títo Hitlerovci nie sú o nič lepší, ako tí starí

Spravodlivý a trvalý mier so Západom je rovnako nemožný, ako bol nemožný mier s nacistickým Nemeckom, keď jeho vojská stáli na tej istej kurskej pôde.

Biely dom nie je ochotný diskutovať s ruskými orgánmi o útoku ukrajinských vojsk na Kurskú oblasť, uviedol ruský veľvyslanec vo Washingtone Anatolij Antonov.

„Úradníci vo Washingtone s nami radšej nehovoria o nezmyselnej provokácii OSU v Kurskej oblasti, kde ničili dediny a zabíjali obyčajných ľudí. Zároveň sme z Washingtonu nepočuli ani jedno odsúdenie. Administratíva (USA) nechcela o tomto príbehu diskutovať ani na osobných stretnutiach. Žiadny súcit. Ani jediné slovo.“

AM z 8. 10. 2024, výňatok

Genocída Adygejska

Najvyšší súd Adygejska uznal konanie nemeckých okupantov v republike počas Veľkej vlasteneckej vojny za genocídu národov ZSSR.

Bolo ustanovené, že okupácia ropných polí, vrátane v Adygejsku, sa diala kvôli potrebám PHM Wehrmachtu a jeho spojencov. Podľa direktív fašistov sa táto časť ZSSR menila na agrárno-surovinový prívosok Nemecka.

Súd tiež uznal, že okupácia prinášala škody a mučenie ci-

vilnému obyvateľstvu. Ľudia boli zbavení možnosti evakuácie a museli hladovať. Vidiecke obyvateľstvo sa snažilo uchrániť dobytok, skrývali sa s ním v lesoch, no pri ich odhalení boli Nemcami postrieľaní.

Na zastrašenie ostatných Nemci organizovali verejné popravy, pričom telá obetí nechávali na mieste niekoľko dní.

Správu vyšetrovacieho výboru RF zverejnila RIA Novosti 26. septembra 2024. – r –

Z vyhlásenia Predsedníctva ObIV SZPB Nitra

Do redakcie sme dostali informáciu oblasťného predsedu SZPB v Nitre Jozefa Havla o stanovisku oblasťného predsedníctva k dvom článkom, ktoré boli uverejnené v mesačníku Bojovník č. 6 (Nespravodlivosť v Nitre) a č. 8 (Pobúrenie ZO SZPB Nitra-kraj).

Členovia predsedníctva píšú, že na ne reagujú „s údivom a pobúrením“, pretože tieto články vraj „prekypujú osobnou nevráživosťou a osočovaním tajomníčky ObIV Nitra Anny Zabákovéj, podozieraním predsedu ObIV a nás – členov P-ObIV z nečinnosti voči našim základným organizáciám, z manipulovania obsahu schvaľovaných dokumentov, atď.“

„Odpovedať na každé obvinenie, klamstvo a polopravdu, ktorými prekypujú obidva články, by si vyžiadalo celú stránku. Najlepšiu odpoveď kritikom spôsobu práce pani Zabákovéj a výzvy ÚR SZPB, aby preverila „nekalé konanie a prácu tajomníčky ObIV SZPB v Nitre“, dala práve ÚR SZPB, ktorej predsedníctvo udelilo tohto roku vyznamenanie Za obetavú prácu pre SZPB a prednostka Okresného úradu v Nitre udelila pani Zabákovéj Pamätný list. Vyhlasujem s plnou zodpovednosťou, že tajomníčka ObIV SZPB v Nitre Anna Zabáková má našu plnú podporu,“ uvádza v liste Jozef Havel a žiada, aby sa prestalo „intrigami narúšať občianske spolunažívanie, jednotu a vzájomné vzťahy členov našej oblastnej organizácie SZPB a vytváranie nedôvery voči jej súčasnému vedeniu“.

Podpisy členov oblasťného predsedníctva SZPB

Redakcia Bojovník sa necíti byť sudcom v tomto spore, myslíme si však, že v Nitre sa už dávno malo konať stretnutie „Z očí do očí“, kde by sa všetky otázky riešili.

A kto by ho mal zorganizovať? Odpoveď je na to jednoduchá. Predsa najvyšší oblasťný manažér!!! – r –

V Žiline na holokaust nezabúdajú

Pri pamätníku „Cesta bez návratu“, ktorý je v blízkosti bývalého jedného z najväčších zberných táborov židov na Slovensku, si Žilina 9. septembra pripomenula Deň obetí holokaustu a rasového násillia.

Na spomienkovom stretnutí s pietnym aktom úcty obetiam holokaustu sa zúčastnili z Izraela deti žilinského rodáka Arneho a Hetty Kleinových s deťmi, delegácia SZPB a spolupracujúcich

združení, občania, žiaci a študenti žilinských škôl.

Holokaust a jeho dôsledky pripomenuli vo svojich príhovoroch primátor mesta Žilina Peter Fabiáne a predseda Židovskej obce Pavol Frankel. Z trojtisícovej židovskej komunity Žiliny prežil holokaust len každý piaty odvlečený. Modlitbu za obeta holokaustu vyriekol rabin z Izraela. Vojenské pocty vzdali vojaci žilinskej posádky.

Juraj Drotár, foto Meil

O čom sa zhovára facebook?

Kolega znova výstižne napísal: HROB NEZNÁMEHO VOJAKA V BRATISLAVE

„Hrob neznámeho vojaka, ako protokolárne miesto, je ústredné pietne miesto a najčestnejší vojnový hrob, pri ktorom sa organizujú štátne pietne akty.“

Minulý týždeň (6. 10. poz. red.) sme si pripomenuli boje na Dukle. Kostrové pozostatky neznámeho vojaka, ktoré sa našli v roku 1997 a doteraz boli umiestnené vo Svidníku, boli uložené do hrobu neznámeho vojaka ako súčasť slávnostnej ceremónie 5. decembra 2022. Vždy je „hrob neznámeho vojaka“ ťažká úloha a treba k nej pristupovať s rešpektom.

Víťazný návrh pamätníka na Rázusovom námestí vzišiel z výtvarnej súťaže, do ktorej sa prihlásilo 24 návrhov, a je od autora Mareka Kvetána. Dielo má tvar levitujúceho kruhu symbolizujúceho štít padajúci alebo opierajúci sa o zem. Prítomný je aj motív tzv. večného ohňa, v noci svietiaceho lúča, zároveň je celý pamätník podsvietený. Toľko popis....

Ale, aká je skutočnosť, ako vyzerá toto naše „ústredné pietne miesto“ dnes po 2 rokoch? Bol som sa tam pozrieť. Nevieam, či ostatných 23 návrhov bolo horších, ale tento výsledok je prinajmenšom nedôstojný a rozporuplný.

Kedysi boli v komisiách odborníci, urbanisti, sochári, architekti, dokonca sa niekedy pripomienkovaním zúčastnila aj široká verejnosť, pokiaľ sa jednalo o „verejný priestor“. Je to vždy veľká zodpovednosť voči mestu. Pokiaľ by bola komisia čo k čomu (ako kedysi) položila by autorovi pri predložení návrhu minimálne týchto 10 otázok:

1/ Je to naozaj vhodný výber miesta – Rázusovo nábrežie? (Zátopová oblasť, frekventovaná pešia a turistická zóna, inžinierske siete pod pamätníkom, logistické komplikácie pri kladení vencov, vysoká prevádzka áut) Nenašlo by sa vhodnejšie miesto v rámci Bratislavy?

2/ Vhodná orientácia pamätníka? (je obrátený k Dunaju, pričom os parku so sochami je v smere nábrežia SNM – most SNP). Pamätník je obrátený smerom do Rakúska, pričom vojak padol na východe-na Dukle.

3/ Zdôvodnenie nepochopiteľného tvaru pamätníka? Preboha, čo to je: levitujúci kruh symbolizujúci štít? Nie je to len vykonštruované zdôvodnenie ex-post, aby sa to nejako obhájiť?

4/ Prečo je významný poetický text na zadnej strane? Text by mal byť prirodzene čitateľný spredu s dôstojnejším typom písma. Dielo uprostred pešej zóny pôsobí ako pootvorený poklop kanalizácie.

5/ Aké je zdôvodnenie sterilnej horizontály bez figurálneho detailu? Vertikála na pamätník je vždy vhodnejšia. Sú aj prípady vertikálneho pamätníka (Moskva-Červené námestie), ale to je úplne iná poloha aj situácia.

6/ Počítal niekto s náletovým listím a odpadkami, špakmi v škáre pod kruhom? (Nedôstojný a technicky nezvládnutý detail)

7/ Ostatky sú nedôstojne uložené v schránke pod dlažbou, kde po nich skáču deti. Prečo?

8/ Prečo nehorí večný oheň a namiesto neho (svieti – nesvieti) lúč?

9/ Prečo nie je pietne miesto oddelené drobnou mestskou architektúrou alebo pôdorysnou kresbou? (Nástupný chodník, lavičky, osvetlenie, vľajkosláva)

10/ Prečo nie sú architektonicky doriešené stojany na vence? (Sú porozhadzované na pešej zóne okolo prstenca). Aj 3-4 stožiare na vľajky by priniesli potrebnú vertikálu a dôstojnosť miestu.

Autorovi a vyzývateľom súťaže by sa asi len veľmi ťažko odpovedalo na tieto otázky. Komisiu to zrejme nezaujímalo...

Je smutné, že nový pamätník ani zďaleka nedosahuje úroveň starších pamätníkov našich otcov spred 50–60 rokov. (Dukla, Slavín, SNP Banská Bystrica, Nemecká). Chápem, že nemôže dosiahnuť parametre napr. Víťazného oblúka v Etoile Paris (čo je tiež hrob neznámeho vojaka).

Čomu sa majú klaňať štátne návštevy? Hádám zanedbanej levitujúcej zhrdzavenej obruči s nápisom vzadu? Hrob neznámeho vojaka jednoducho v tomto pa-tvare a na toto miesto nepatrí.

Aký počin v pamätníkovej tvorbe sa vlastne urobil za ostatných 20 rokov? Je to vari škaredá stena Kuciakovcov, alebo pamätník Daniela Tupého? Alebo obrovitá nevydarená socha Štefánika uprostred moderného nákupného centra? Alebo „prt'áva“ socha T. G. Masaryka bez mierky k budove SNM? Zas sme mali jedinečnú šancu priniesť mestu novú dominantu a niečo sme zas „spackali“. Prečo? Lebo nevedkovia....

Podpísané menom Ondrej Zimka

Uloženie urny s popolom partizánskeho veliteľa

Dňa 27. augusta 2024 sa v kolumbáriu pri dome smútku na cintoríne v Poprade-Velkej uskutočnil netradičný smútočný akt. Po takmer dvoch rokoch priprav tu bola uložená urna s popolom priameho účastníka SNP plk. Emila Krístečka.

Plukovník Emil Krísteček zomrel 4. augusta 1994 v Olomouci. Jeho dcéra Eva Fillová, žijúca v austrálskom Sydney, sa po 30-tich rokoch od jeho smrti rozhodla, že urnu svojho otca uloží na miestach, kde v roku 1944 bojoval. Splnila tak otcovo želanie, ktorý chcel byť po smrti pochovaný pod krásnymi Vysokými Tatrami. Skontaktovala sa s Marcelom Maniakom (predsedom HDK SZPB v Poprade), ktorý všetky náležitosti vybavil a pripravil.

Emil Krzystek sa narodil 5. marca 1908 v Stanislaviciach. Po skončení obecnej školy vyštudoval strojnú priemyslovku v Českom Tešíne. V rokoch 1930–1931 vykonal základnú vojenskú službu. V roku 1933 odišiel na Slovensko, kde sa neskôr aj oženil. V marci 1939 pôsobil ako posledný vojenský dozorca pre výrobu zbrojného materiálu v Scholtzovej továrni v Matejovciach. Dňa 1. januára 1940 bol preložený do zálohy. Následne pracoval v železniarňach v Podbrezovej. V auguste 1944 sa stal príslušníkom partizánskej brigády Za slobodu Slovanov. 28. augusta 1944 sa ako veliteľ 100-členného oddielu tejto brigády zúčastnil obsadenia Liptovského Sv. Mikuláša.

Po vypuknutí SNP sa jeho oddiel zúčastnil obsadenia Liptovského Hrádku, Svitú a Popradu. V dňoch 30. a 31. augusta 1944 sa ako veliteľ čaty partizánskej brigády Za slobodu Slovanov zúčastnil ťažkých bojov o Kežmarok. Začiatkom septembra 1944 sa zúčastnil obranných povstaleckých bojov v priestore Poprad – Batizovce – Štrba. Od polovice septembra 1944 bol Emil Krzystek veliteľom 2. pohronsko-liptovského oddielu partizánskej brigády Za slobodu Slovanov. Od 5. do 15. októbra 1944 bol veliteľom oddielu Železná partizánskej brigády Za slobodu Slovanov. Následne sa por. Krzystek stal komisárom samostatného partizánskeho oddielu Pobeda. V radoch partizánov bojoval až do oslobodenia Liptova v roku 1945.

Po skončení vojny pracoval na MNO v Prahe. Počesť si svoje pôvodné poľské priezvisko Krzystek na Krísteček. Od 10. mája do 30. septembra 1945 bol pridelený na veliteľstvo 4. UF v Kyjeve. Do roku 1953 pôsobil ako dôstojník z povolania. V roku 1991 bol rehabilitovaný a povýšený do hodnosti plukovníka. Boli mu udeľené mnohé medaily a vyznamenania, napr.: Čs. vojnový kríž 1939, Rad SNP I. triedy, Pamätná medaila Radu SNP a mnohé ďalšie. Zomrel 4. augusta 1994 v Olomouci.

Smútočného aktu sa zúčastnila dcéra plk. Emila Krístečka Eva Fillová, členovia OV SZPB v Poprade, členovia ZO SZPB vo Vernári, členovia ZO SZPB v Kežmarku, členovia ZO SZPB v Štrbe, členovia Zväzu vojakov SR – Klub Kežmarok, členovia FS vo Vernári, členovia KVH Tiger Poprad, médiá a široká verejnosť. Urnu s popolom partizánskeho veliteľa spolu s Evou Fillovou uložili pri tónoch partizánskej piesne v podaní FS Vernár do kolumbária predsedu OV SZPB v Poprade pplk. v. v. Michal Kopko s oblasťným tajomníkom Jánom Pavlovčinom a predsedom HDK SZPB v Poprade Marcelom Maniakom.

Smútočný akt začal slovenskou štátnou hymnou, básňou a príhovormi. Zakončený bol dojímavým poďakovaním Evy Fillovej. Prebehol veľmi dôstojne, zaujímavý bol aj pre verejnosť a médiá, čo potvrdili svojou prítomnosťou.

– MM –

Chlapík sa vymočil na Sorgeho pamätník

Pri monitoringu sociálnych sietí ruskí policajti odhalili video, ako sa neznámy chlapík vo Vladivostoku vymočil

na pamätník legendárneho sovietskeho rozviedčika Hrdinu ZSSR Richarda Sorgeho.

Polícia okamžite začala zisťovať identitu páchatel'a a aj miesto jeho pobytu.

– r –

Pojem Červená armáda sa nenesí ani v Kalinove!

(Dokončenie zo str. 1)

tom tisíc vojakov a 20 občanov, že obyvateľstvo cez vojnu trpeľo hladom, zomieralo na týfus...

Zmienku o Červenej armáde a partizánoch vyslovil minister Richard Raši, avšak nie ako o osloboditeľke, ale v tom zmysle, že mnohí obyvatelia im „všemožne pomáhali“. Potom sa venoval pamätníku, ktorý bol v Kalinove vybudovaný pri 20. výročí jeho oslobodenia, a poukázal na to, ako pred piatimi rokmi s vtedy premiérom Petrom Pellegrinim prispeli k jeho rekonštrukcii.

Trošku v pomykove mohli ostať všetci prítomní, keď mi-

nister Raši vyzval, aby sa nebáli prejavíť svoj názor „aj pred tými silnejšími, pretože obhajovanie svojej pravdy je dôležité a je to aj odkaz spreď 80 rokov“. Ale povedať, že Kalinov oslobodila len a len Červená armáda a nikto iný, na to mu už odvažka nestačila.

Zástupca náčelník GŠ OS SR brigádny generál Slavomír Verčimák sa na oslobodenie Kalinova, ako jediný, spočiatku pozrel historicky objektívne. A tiež ako jediný uviedol, ktoré útvary a zväzky boli osloboditelia a že nemecké tu boli porazené.

Predseda SZPB Viliam Longauer zase ako jediný zablaho-

Delegácia ObV SZPB Medzilaborce.

želal obyvateľom Kalinova pri 80. výročí oslobodenia ich obce. V ďalšom zdôraznil, že takéto výročia si musíme neustále pripomínať a že práve „my, členovia SZPB, sme nositelia odkazu všetkých bojovníkov, ktorí padli, ale aj tých, ktorí ešte žijú“.

Na znak úcty SZPB odovzdal starostovi Ivanovi Sivákovi pre obec najvyššie vyznamenanie SZPB, pamätnú medailu „Za vernosť“.

Zdá sa, že pri vystúpení Andreja Baraškina nebol dodržaný diplomatický protokol. Na oslavu bol pozvaný ako predstaviteľ RF, ale zástava jeho krajiny v Kalinove chýbala.

Ruský diplomat zasadiť slová o oslobodení Kalinova do širšieho rámca Karpatsko-duklianskej operácie, ktorá sa začala 8. 9.

1944 a ktorá bola zorganizovaná špeciálne na pomoc SNP!

Ďalej uviedol, že za slobodu Slovenska položilo životy vyše 63 tisíc červenoarmejcov a že Rusko je vďačné obyvateľom Slovenska za zachovávanie ich pamiatky.

Potom poukázal na falzifikáciu 2. sv. vojny v európskych štátoch a ocenil, že „Rusko a Slovensko sú jednotné pri jej hodnotení“. A že „našou hlavnou úlohou je túto pravdu zachovať“.

* * *

Napriek poukázaniu na historickú nepresnosť, oslavy 80. výročia oslobodenia Kalinova boli veľmi dôstojné, za čo patrí ich organizátorom vďaka. SZPB na nich zastupovali naši členovia z domácej medzilaboreckej, svídnickej i mi-

chalovskej oblastnej organizácie SZPB.

Nepresnosť však musíme vyvrátiť!

Tá je uvedená na tabuli pri pamätníku, na obecnej webovej stránke a rovnako nesprávne o nej hovorili v podstate všetci rečníci. **Že Kalinov je prvá oslobodená obec na území bývalého Československa!**

Nepresnosť spočíva v tom, že dňa 21. septembra 1944 k „bývalému Československu“ patrila aj Podkarpatská Rus, čiže prvou oslobodenou obcou ČSR určite nebol Kalinov. Upozorňoval som na to v mesačníku Bojovník už minulý rok a preto som napísal, že Kalinov je prvou oslobodenou obcou súčasného Slovenska.

Vladimír Mikunda, snímky autor a Miroslav Prega

Odovzdávanie ocenenia I. Sivákovi V. Longauerom a tajomníkom ObV SZPB Medzilaborce Jozefom Antalom.

Kto brzdil pridelenie štátnej dotácie SZPB?

(Dokončenie zo str. 1)

da, prečo nie je SZPB spoluorganizátorom týchto osláv atď.

Veľmi zásadné stanoviská boli vyslovené pri bode, že štát si stále nespĺnil povinnosť voči SZPB a dodnes mu nepridelil zákonnú dotáciu na činnosť. Takto neskoro nedostal SZPB prostriedky ešte nikdy!

V kuloároch sa hovorí o dvoch dôvodoch zdržiavania financií. Prvým je, že renegátski odrodilci majú vraj také silné postavenie na Ministerstve vnútra SR, že dokázali pridelenie prostriedkov zabrzdiť. Druhým je údajne negatívny výsledok kontroly čerpania fi-

nančných prostriedkov zo strany MV SR v SZPB.

Lenže pravdou je, že ak ide o pchybenie, v žiadnom prípade sa ho nedopustilo súčasné Ústredie SZPB, ktoré prišlo na čelo Zväzu po 18. zjazde, ale vinné môže byť len to predošlé. Jeho jednotlivci dnes tvoria kostru renegátov a odrodilcov, združených v SPH.

Nakoniec, pravda aj tak vypláva na povrch. Aj skrývaná resp. renegátmi usilovne falzifikovaná.

Okrem týchto bodov predsedníctvo riešilo aj tradičné témy: Organizačné otázky, návrhy na zväzové ocenenia

a vyznamenania; Správu o plnení uznesení a správu o činnosti P ÚV SZPB; Organizačné zabezpečenie výročných členských schôdzí ZO SZPB a Rôzne.

V rôznom bola podaná informácia o rokovaní s ministerstvom vnútra o pridelení štátnej dotácie, o termínoch vydania Ročenky odbojárov 2025 (vyjde pred novembrom 2024) a správa z rokovania Revíznej komisie ÚR SZPB. Vladimír Mikunda

„Na frač“ českej falzifikácii

Na stránke medium.cz bol 3. septembra 2024 uverejnený dehonestujúci článok českého autora Jana Zieglera, ktorý tvrdí, že „ku hlavným vinníkom porážky SNP patria rabujúci a vraždiaci partizáni“ a že SNP „ukradli a zneužili“ komunisti.

Tak predovšetkým – SNP nebolo porazené, pretože vojenská porážka je otázkou kapitulácie, no a tú nikto neprijal, hoci Nemci ju povstalcem ponúkali. Aj telefonicky 26. 10. 1944 po páde Zvolena.

Ďalej Ziegler píše o rabujúcich a vraždiacich partizánoch. Lenže neuvádza žiadne fakty na podporu svojho obvinenia! Pričom ja osobne som sa stretal s ľuďmi, ktorí mi „zaručené“ správy o niečom takom svedecky vyvracali.

Jeho tretím nezmyslom je, že po-

vstanie „komunisti ukradli a zneužili“. A komu ho ukradli? Čecháčkom okolo Beneša? Toho, ktorý sa najskôr vystaťoval, že padne v boji s Nemcami ako posledný a potom zbabelo ušiel do Anglicka? Toho Beneša, ktorý nezabránil bombardovaniu Dubovej? Toho Beneša, ktorý nezabezpečil, aby na pomoc SNP preleteli aj čs. letci z Anglicka, hoci tí sa o to veľmi snažili?

Predsedenstvu ÚR SZPB a Výkonnému výboru ÚV ČSBS o tom na spoločnom rokovaní rozprával jeden z nich! Bol som toho očitým svedkom! No a slová, ktoré Beneš Slovákom telegrafoval 21. 8. 1944, že „je to posledný okamih, aby ste zmyli všetko, čo quislingovská vláda a tzv. samostatné Slovensko proti spojencom napáchalo“ a že to bude mať „ďalekosiahle následky pre

Slovensko a budúce Československo“, boli len snahou o prekrytie jeho špatne skrývanej zbabelosti a falošnosti.

V skutočnosti to bol Beneš, kto si chcel podriadiť naše Povstanie. Ved' si len spomeňme, čo písal generál Sergej Ingr 14. 10. 1944 divízemu generálovi Rudolfovi Viestovi! „Nariadil som generálovi Pikovi už 20. septembra, aby prerokoval podriadenie leteckého pluku a 1. čs. zboru Tebe ihneď, ako dôjde k jeho spojeniu s vojskom na Slovensku... Súdim, že za dnešného stavu vojenskej organizácie na Slovensku by bolo účelnejšie vyňať zo zboru niektoré prvky a podriadiť ich priamo armáde... Mám na mysli predovšetkým parabrigádu... Rovnakým spôsobom by mohli byť použité 1. a 3. brigáda zboru, čím by mohlo byť veliteľstvo zboru zrušené...“ Kto teda chcel „komunistickým“ Slovákom ukradnúť Povstanie? Ved'

všetky dôkazy hovoria, že krádež pripravovali „demokratickí“ Česi na čele s Benešom!

Na záver vyvrátim ďalšie dva nezmysly. Prvý, že SNP je „spoločne s Varšavským povstaním hodnotené ako najvýznamnejší protinacistický odbojový čin v okupovanej Európe“. Kde sa mu stratil najväčší protinemecký odboj? Úspešný a víťazný odboj Juhoslovanov?

Druhým nezmyslom je „zavraždenie“ členov vojenskej misie pplk. Waltera Otta. My sme poznali očitého svedka, ktorý vyhlasoval, že táto misia nebola „zavraždená“. Priamym účastníkom tejto „vraždy“ bol totiž otec bývalého oblastného predsedu v Bratislave Ladislava Jaču. No a ten podal svedectvo, že prvý, kto vytiahol pri rokovaní zbraň, bol jeden z Nemcov.

Vladimír Mikunda

Viac ako dôstojné pripomenutie si partizánov

Na poctu, zbraň! Vľavo od sovietskej zástavy je J. Feješ.

Pri príležitosti 80. výročia prvej a zároveň jedinej partizánskej prehliadky počas SNP, ktorá sa uskutočnila 1. októbra 1944 v Detve, sa 5. októbra 2024 na rovnakom mieste opätovne uskutočnila jej dôstojná rekonštrukcia.

Partizánska prehliadka bola nielen vyjadrením odhodlania vzoprieť sa presile a krutosti nepriateľa, bola aj morálnou vzpruhou partizánskym oddielom a obyvateľom Slovenska, vystavených útlaku nemeckých nacistov a ich domácich kolaborantov.

V mene organizátorov spomienkového podujatia účastníkov privítal predseda miestnej ZO SZPB Július Feješ. Pripomenul, že „partizánska prehliadka“ sa v rámci naplnenia odkazu SNP spoločne s mestom usporadúva aj Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov.

Následne veliaci dôstojník vydal povel na rekonštrukciu partizánskej prehliadky, ktorá toho roku zaujala nielen dobovými uniformami slovenských, sovietskych, ale aj kozáckych rovnosiť, alegorickým povozom a poťahom, spievanými hymnami... a hlavne, ako sa vyjadrila jedna

z účastníčok, Mária Švikruhová z Cinobane, všeobecne príjemnou náladou. „Všetci, ktorí prišli toho roku do Detvy, vedeli na čo sem idú a osobnou disciplínou a organizovanosťou prispeli k zdaru tohto podujatia,“ zdôraznila. Uviedla tiež, že tohtoročná oslava bola za ostatné roky najpočetnejšia.

Oprostím sa od vymenovania veľkého počtu hostí, pripomeniem len, že boli medzi nimi aj europoslanci Branislav Ondruš a Milan Uhrík, tradičný hosť poslanec NR SR Roman Malatínek a aj podpredseda ÚR SZPB plk. v. v. Jaroslav Bulko, ktorého sprevádzalo asi päťdesiat členov a sympatizantov z oblastnej organizácie SZPB zo Žiaru nad Hronom.

Vo svojom prejave vyzval prítomných, aby boli „hrdí na všetkých účastníkov SNP“. Na adresu rekonštrukcie partizán-

skej prehliadky uviedol, že aj ňou „vzdávame úctu známym i neznámym hrdinom, ktorí blaho vlasti nadradili osobným záujmom a obeťovali život v mene slobody vlasti, pravdy a demokracie“.

Istú mieru historickej nepresnosti vniesol do svojho vystúpenia člen SZPB zo zvolenskej

rópskom spoločenskom priestore komandovaným nacistickým a fašistickým Nemeckom“. Lenže presne vyjadrená objektívna historická pravda je taká, že SNP vypuklo splnením si vojenskej prísahy slovenskými vojakmi, ktorí sa so zbraňou v ruke postavili Wehrmachtu, ktorý násilne

žitosti navštívili také osobnosti ako Ján Golian, Karol Šmidke a Aleksej Nikitovič Asmolov a ďalší vojenski a partizánski velitelia.

Jedinečný bol tento deň aj pre samotných partizánov. Aspoň na malú chvíľku sviatočnej atmosféry mali možnosť vydýchnuť si

Jeden z alegorických vozov.

oblastnej organizácie Jozef Migaš, keď vyhlásil: „Rozpamätajme sa, preboha, veď SNP vzniklo a bolo celospoločenskou reakciou na podlosť, zradu v eu-

prekročil hranice SR! Celonárodné povstanie z toho vzniklo súbehom vydania vojenského rozkazu a splynutím regionálnych aktivít s branným odporom armády.

Primátor Detvy Branislav Baran pripomenul, že napriek prebiehajúcim bojom vládla 1. októbra 1944 sviatočná atmosféra. Vyjadril to vzťahom svojich bývalých spoluobčanov k povstaleckým jednotkám. Uviedol, že hrdí Detvania, odetí v slávnostnom rúchu, vítali bojujúcich Slovákov, Čechov, Sovietov a Francúzov slávobránou ozdobenou československými, sovietskymi a francúzskymi zástavami. „Detvu pri tejto príle-

od každodenných bojov a mohli hrdlo vystúpiť pred svojimi veliteľmi, ale aj pred civilným obyvateľstvom. Pred tými, o ktorých slobodu zvädzali každodenný boj a ktorí im za to s vďakou pomáhali,“ podotkol primátor.

Spomienkové stretnutie pri príležitosti 80. výročia partizánskej prehliadky môžeme bez zveličenia označiť za viac, ako len dôstojné pripomenutie si slovenských i zahraničných partizánov, ktorí zviadli statočný boj za oslobodenie nášho národa spod nemeckej poroby.

Viac ako vďaka patrí aj organizátorom tohtoročného podujatia. **Vladimír Dobrovič**

Partizánske ošetrovatelky na čele s M. Švikruhovou (v prvom rade vľavo).

Každoročne tu vzdáva úctu aj oblastná organizácia SZPB z B. Bystrice. Tohto roku ju viedol oblastný podpredseda Štefan Horváth (v bielom odeve).

Veniec kladie delegácia ObV SZPB zo Zvolena na čele s oblastným predsedom Miroslavom Náhlikom (v strede) a J. Migašom (vpravo). Vľavo je bývalý primátor Detvy Ján Šufliarský. Kyticu kladie oblastný tajomník SZPB Ján Kašica.

Oslavy 80. výročia SNP v Prašiciach

Konali sa pod heslom: „Nezabúdame na hrdinov SNP!“ Po položení vencov a kytíc za zvukov hymny a slávnostnej fanfáry sa prítomní presunuli pred budovu základnej školy, kde bola novo inštalovaná Pamätná tabuľa.

Prítomní tu boli aj Peter Žalman a Ján Bukovský, ktorí sú rodinnými príslušníkmi kapitána Vladimíra Žalmana, veliteľa 10. práporu partizánskej brigády Jana Žižku. Časť príslušníkov tohto práporu tvorili práve tunajší občania. Účastníkom osláv to pomocou dataprojektora priblížil pplk. Štefan Bariak.

Vrcholom tohtoročného Výročia SNP bol slávnostný akt udeľenia „Čestného občianstva obce

Prašice“ kapitánovi Vladimírovi Žalmanovi – in memoriam. Listinu o tom si z rúk starostky obce prevzal syn Peter Žalman.

Pri tónoch fanfár starostka obce odhalila tabuľu cti venovanú statočným spoluobčanom, ktorí pri vypočúvaní gestapom, ani v ohrození svojho života neprezradili mená partizánov, čím zachránili životy ľudí a obec Prašice pred vypálením.

Nasledovala ukážka výzbroje

a výstroja vojakov v čase SNP, ktorú pripravili kluby vojenskej histórie. Sprievodným slovom ju komentoval historik Tribečského múzea v Topoľčanoch Ondrej Godál.

V základnej škole bude umiestnená presklená vitrína, ktorá ob-

sahuje artefakty z výzbroje a výstroja z obdobia 2. svetovej vojny na upútanie pozornosti žiakov. Panel obsahuje tri vojnové príbehy Štefana Bartu, Pavla Kišaca a Jána Paluša. Spracovali ich dcéry hrdinov.

Tajomníčka oblastnej organi-

zácie SZPB v Nitre Anna Zábáková odovzdala pri príležitosti 80. výročia SNP v mene ÚR SZPB pamätný list starostke Karin Šimkovej a ďalší, v mene Oblastného výboru SZPB v Nitre, riaditeľovi ZŠ Milošovi Mikovi.

– AZ –

Vlajka Červenej armády bola neprípustná?

Skutočný príbeh

Od roku 2016 si s úctou obliekam sovietsku červenoarmejskú uniformu a ak mi je dovolené, spievam piesne Alexandrovcov na Dukle a vo Svidníku. Moja ponuka prispieť do oficiálneho programu nebola ministerstvom obrany prijatá.

Poznáte to? Kam čert nemôže... Som východniarka, vedomá si, že stojím na správnej strane. Vravím si: Odvážnemu šťastie praje! A tak som sa v autobuse obliekla do uniformy, doladila detaily

a vykročila. V ruksaku 2 litre vody, desiatka, doklady, civilné šatôčky a poskladaná červená bojová zástava s kosákom a kladivom. Originálna, ešte z čias socializmu, ktorú nosili do prvomájového sprievodu.

Po príhovoroch som spolu so spoločníkmi vkročila do vnútra pamätníka SNP. Tam som červenú vlajku rozvinula. Nikde nevisela sovietska vlajka, ešte stále platí zákon o zákaze propagácie organizácií potlačujúcich práva a slobody. Ale čoho sa mám báť, veď premiér Fico na Slavíne povedal, že táto vlajka patrí na miesta, kde sú pochovaní voja-

ci Červenej armády rôznych národností.

V Banskej Bystrici však červená zástava našich osloboditeľov absentovala, zato nám vysoko nad hlavami trónila vlajka Izraela, ktorý pácha genocídu na obyvateľoch Palestíny.

A tak sme rozvinuli dva metre dlhú vlajku s kosákom a kladivom. Na veľkú absenciu a diery to bola naša veľká „záplata“. Členovia a sympatizanti SZPB sa tomu potešili a žiadali nás o fotografovanie.

Počas 15 minút som dvakrát zaspievala pieseň Svätá vojna, čo je hymnus obrancov vlasti. Kým budem vládvať, budem ju spievať po rusky z vďačnosti za oslobodenie a životy mojich rodičov.

Spôsob vyjadriť svoj postoj sa vždy nájde. Nemusím na to písať prosby, zmluvy, kontrakty. Aj krajčír z rozprávky o Pyšnej princeznej to robil podobne. Odskočil si z Temného kráľovstva do krajiny kráľa Miloslava.

Členovia SZPB dobre vedia, aké sily rozptútili vojnu u našich susedov. Neonacizmus ovládol myseľ mladých ľudí. Infekcia liberálneho fašizmu sa prenáša aj do iných krajín, nás nevynímajúc. Pár dobre vymenovaných alebo zaplatených jedincov, sa odvážilo provokovať aj v B. Bystrici. Tichučko stáli so žltomodrými vlajkami pár metrov za našim chrbtom a slušne si vypočuli pieseň „Stavaj strana agromnaja“.

Toľký rešpekt k sovietskemu symbo-

lu som od nich nečakala. Fakt ma to potešilo. Keď sa spamätali zo šoku zvali „Sláva Ukrajine!“

Chápete? Koncovka bola slovenská. Keby boli skutočne z Ukrajiny, tak tam budeme počuť Sláva Ukrajini... mäkké i. Lenže naše liberálne slniečka sa unúvali do tej horúčavy, aby dogabali ešte aj ten Banderov fašistický pozdrav.

Čo iné sa dá robiť v takej chvíli? Odzbrojiť slovom, aké nečakajú. Povedala som im: „Áno, aj Ukrajinci bojovali za naše oslobodenie od fašizmu. Za čo im patrí hlboká poklona. Ja vám ďakujem za to, že ste ma nechali dospievať „Svätú vojnu“.

Nastalo hrobové ticho. Považovali ma za ruskú občianku a slovenské poďakovanie ich poriadne zaskočilo. Museli mať z toho riadny šok, že aj zabudli robiť ďalší „bordel“ a odkračali z vnútra pomníka tak ticho, ako doň vošli.

Dobre sa odkopali, Blaváci, a aby toho nebolo málo, poslali za mnou parlamentára na priezvedy, že kto som a prečo som taká oduševnená za Červenú armádu? A že či by som neurobila gesto „dobrej“ vôle a neodfotila sa s nimi aj s ich žltomodrou vlajkou.

Samozrejme, že tento pokus o diskreditáciu mojej osoby, som odmietla. Až pri odchode som sa od policajta dozvedela, že vlajky boli zakázané v celom areáli. Aj vlajka Červenej armády – našej osloboditeľky? A to už prečo?

Eva Hrabková z Prešova

Jediná sovietska vlajka víťaznej armády bola do areálu prepašovaná v mojom ruksaku. Keby to aspoň vedel excelencia veľvyslanec Ruskej federácie Igor Bratčikov. Možno by mi aj metál udelil, uvažujem usmievajúc sa nad touto svojou trúfalosťou.

Partizánska vatra pod Siminami

Obec Šambron, malebná dedinka pod Siminami, 20. septembra privítala účastníkov Partizánskej vetry pri príležitosti 80. výročia SNP.

Obyvatelia i hostia si uctili pri Pamätníku obce obeť 1. a 2. svetovej vojny a pripomenuli si oslobodenie i vypálenie obce 23. ja-

nuára 1945. Veniec so slovenskou trikolórou umiestnili predseda OblV SZPB v Starej Lubovni Václav Homišan, starosta obce Šambron Štefan Petrus a predseda ZO SZPB Štefan Míndek.

Hymna SR v podaní mužskej speváckej skupiny Šambrinci sa niesla celou dedinou, po nej za-

znela báseň „Všetkým, čo vojnu chcú“ v podaní Anny Kopčákovvej a nakoniec všetkých očaril sedemročný Janík Hudák, ktorý precítene zaspieval Slovensko moje, otcina moja.

Predseda Š. Míndek na oslave privítal hostí z OblV SZPB, starostu, členov ZO SZPB, ZO JDS,

ako aj obyvateľov obce. Starosta Petrus v príhovore vyzdvihol hodnotu 80 rokov života v mieri, pretože mnohí už mierový život považujú za samozrejmosť. Pričom veľakrát sa zabúda na cenu, za akú bol dosiahnutý. Zabudli alebo už nevedia, že bol vykúpený aj krvou padlých v SNP. Oblastný predseda SZPB V. Homišan vyzval prítomných, najmä mládež, aby mier

a slobodu chránili, lebo je ľahké ju stratiť, ale ťažké je získať ju späť.

Na záver obaja rečníci zapálili Partizánsku vatru. Nasledovalo priateľské posedenie pri vatre v zastúpení troch generácií, pri opekaní a rozhovoroch o SNP popretkávanými krásnymi rusínskymi pesničkami v podaní MSS Šambrinci.

Anna Kopčáková, predsedníčka ZO JDS Šambron

SNP – najdôležitejší okamih v našich dejinách

Na spomienkových udalostiach 80. výročia SNP v oblastnej organizácii Galanta sa zúčastnili primátori miest, zástupcovia poslancov, členovia žieniného útvaru, predstavitelia okresných úradov, predstavitelia ÚN Veteran Slovakia, SZPB, ma-

tičiar, zástupcovia štátnych a kultúrnych inštitúcií, škôl, Zväzu vojakov SR, študenti a široká verejnosť.

Po štátnej hymne a prednesoch básní nasledovali príhovory primátorov, starostov a predstaviteľov oblastnej organizácie SZPB Galanta.

Úcta od občanov Dunajskej Stredy.

Poklona povstaleckým hrdinom v Seredi.

V Galante, v Sládkovičove a v Novom Svete oblastný predseda Jozef Janský priblížil súvislosti vypuknutia SNP a vzdal hold jeho hrdinom. O bojoch proti fašistickej a nacistickej ideológii hovorila v Dunajskej Stredy Libuša Klučková a v Seredi Anton Pančík.

Od predstaviteľov samospráv zaznelo: Primátor Serede Ondrej Kurbel vyzdvihol, že „SNP bolo najvýznamnejším revolučným vystúpením Slovákov v doterajšej histórii. Je nesmierne dôležité, aby aj nasledujúce generácie poznali históriu vlastnej krajiny, v ktorej sa prejavila spolupatričnosť, odhodlanie, odvaha a záujem o veci verejné. Aby sa nikdy nezabudlo, ako sa účastníci SNP postavili proti bezpráviu i násiliu a so zbraňou v ruke museli bojovať za sociálnu spravodlivosť, bratstvo a rovnoprávnosť všetkých ľudí a národov.“

História nás učí, že nikdy nie je neskoro postaviť sa na správnu stranu dejín, zastáť sa pravdy a boja za slobodu. Pre všetkých nás, občanov Slovenskej republiky, je dnes doslovne povinnosťou s bážňou a zároveň s vďakou si spomenúť na všetky obeť, ktoré si tento hrdinský počin vyžiadali.“

Predseda ZO SZPB v Dunajskej Stredy Libuša Klučková uviedla, že „my, Slováci, si nesmierne vážime a pripomíname odkaz a obeť SNP. Musíme si neustále uvedomovať, že SNP je dodnes našou živou pamäťou. Chceme, aby sme si stále uvedomovali, že dnešná sloboda

Úctu prejavilo aj Sládkovičovo.

a demokracia stála mnohé ľudské životy, rodinné tragédie, vypálenie celých obcí a mnohé ďalšie straty, s ktorými bolo ťažké zmieriť sa a prekonať ich.

Úcta k dejinám je holdom tým, ktorí našu národnú minulosť žili a tvorili ju. Bez úcty k minulosti, bez vďaky tým, ktorí sa nebáli a bojovali proti zlu a neznašanlivosti, by to nebolo možné.

Pamätajme na obeť druhej svetovej vojny, na mužov odhodlaných bojovať i napriek všadeprítomnej smrti. Na hrdinov Červenej armády bojujúcich ďaleko od svojich domovov. Na partizánov a vojakov v horách, na ženy ktoré pomáhali, na deti, ktoré predčasne dospeli a na bolesť, ktorá zrodila nádej. Slzy, ktoré nám darovali slobodu a mier.“

Počas všetkých našich zhromaždení zaznelo, že SNP sa zapísalo do dejín Slovenska ako jeden z najdôležitejších momentov v našich dejinách.

Alžbeta Pongrácová

Boj proti nacistickým okupantom Obišovce, Kysak 1. 9. 1944

V Bojovníkovi č. 7/2024 bol zverejnený článok o boji obrancov Slovenska proti nacistickým okupantom Obišovce, Kysak 1. 9. 1944. V nerovnom boji vtedy padlo 14 vojakov a partizánov, 9 z nich pochovali v Kysaku. Pri výkone služby padol aj jeden železničiar. Česť ich nehynúcej pamiatke!

Tieto udalosti sme si pripomenuli pietou v štyroch častiach.

V nedeľu 1. 9. 2024 v novom kostole Sv. Kataríny Alexandrijskej v Kysaku bola slúžená pietna zádušná omša za 15 padlých. Na čestnom mieste stáli vlajkonosiči so štátnou vlajkou SR, s historickou vlajkou železničiarov Kysaku a okolia, s vlajkami obce Kysak, Matice slovenskej a Oblastnej organizácie SZPB Košice. Štyroch vlajkonosičov v uniformách príslušníkov ŽSR doplnila mladá dobrovoľná hasička Janka.

Z chóru celú duchovnú atmosféru umocňoval spev kantorky a členov Speváckeho zboru sv. Kataríny Alexandrijskej z Kysaku, vedený dirigentkou Tatianou Porubčanovou. Členom zboru je aj starosta Kysaku Ľubomír Krajňák.

Po omši mal príhovor predseda Záujmového odboru regionalistiky MS Anton Meteňko. Na záver, za sprievodu orgánu, zaznela hymnická skladba Sláva šľachetným (Kto za pravdu horí...). Text (hymnus a zoznam známych padlých) bol rozdán pred sv. omšou, resp. položený na lavice.

Pokračovali sme v Starom

cintoríne v Kysaku pri spoločnom vojnovom hrobe deviatich padlých obrancov Slovenska. Na čestnom mieste opäť stáli vlajkonosiči. Okrem verejnosti sem prišli v dobových rovnosťach aj členovia Klubu vojenskej histórie „Krasnogvardejci“ s predsedom Jaroslavom Hodíkom a zabezpečili čestnú stráž.

Kladenia vencov sa zúčastnili starosta Kysaku Ľubomír Krajňák, starostka Obišoviec Mária Baboľová, starosta Kostol'nan nad Hornádom Anton Medvec. Za Oblastnú organizáciu SZPB Košice veniec položili Jozef Čop, Jozef Plachý, Mária Bernátová a ďalší. Zaznela tu spievaná hymna SR so salvami.

Moderátor tu privítal aj prednostu Železničnej stanice Kysak Emila Kičuru, predsedu ZO SZPB Košice Juh Anny Bašistovej Dušana Rybanského, členku výboru Máriu Tomášovú, predsedu Dozorného výboru Záujmového odboru regionalistiky Matice slovenskej Štefana Fejka, účinkujúcich Kysackých harmonikárov pod vedením Jozefa Plichtu, Spevácky zbor sv. Kataríny Alexandrijskej z Kysaku a všetkých prítomných.

S príhovormi vystúpili Ľubomír Krajňák, Mária Baboľová a Dušan Rybanský. Históriu obrany pripomenul Anton Meteňko, ktorý tiež slávnostne prečítal zoznam doteraz známych padlých v tomto boji. Rezké vojenské piesne v sprievode ústnych harmoník zaspievali Kysackí harmonikári.

Pamätný list k 80. výročiu SNP odovzdal Dušan Rybanský Ľubomírovi Krajňákovi, Márii Baboľovej, Antonovi Medvecovi a Emilovi Kičurovi. Na záver tu zaznela známa Partizánska hymna.

Ďalší program prebiehal pri pamätnej tabuli železničiaru Bartolomeja Rimáka na budove ŽSR a pri pamätníku v Obišovciach.

Donedávna už bol text na nej takmer nečitateľný. No vďaka

ka E. Kičurovi sa mnoho zmenilo. Text obnovili, chybný dátum opravili. Pod tabuľou pribudla informačná tabuľka aj hák na vence.

Na začiatku programu zaznela zo staničných reproduktorov hymna SR, opäť sprevádzaná salvou na počesť padlého železničiaru. Mnohými cestujúcimi na peróne to až myklo. Po prednostovi Kičurovi sa ujal slova rodák z Kysaku Jozef Čop, ktorý prerozprával to, čo počul o boji v Obišovciach a Kysaku. Po boji vraj jeho otec, vtedy 18-ročný Jozef Čop, st., vyťahoval mŕtvych tankistov z obrncov a pomáhal pri ich pochovávaní do spoločného vojnového hrobu na Starom cintoríne v Kysaku.

Po kladení vencov program ukončila hymnická pieseň Kto za pravdu horí.

V Obišovciach bola usporiadaná pietna spomienka pri pamätníku, ktorý tu je od roku 1973. Pripomína miestne asi sedemhodinové tuhé boje. Žiaľ, text na tabuli je poplatný vtedajším časom a nereflektuje realitu.

S príhovormi tu vystúpili Mária Baboľová, Anton Medvec a regionálny historik. Svoje poznatky pridal aj Jozef Čop.

Po položení vencov a hymnickej piesni prednosta Emil Kičura informoval prítomných o histórii ich historickej vlajky, pôvodne zástavy.

Na záver vyslovujeme veľké „ďakujeme“ všetkým zúčastneným a hlavným organizátorom týchto podujatí. Vráťane košickej oblastnej tajomníčke SZPB Kataríny Svatoňovej, ktorá pripravila tri nádherné vence. — AM —

Bratstvo v boji proti fašizmu nezaniká

85. výročie SNP na Strečne si spoločne s ministrom zahraničných vecí SR Jurajom Blanárom pripomenuli delegácia veľvyslanca Francúzskej republiky v SR, vojenský prídelenci, delegácia MO SR, delegácia ŽSK, vedená predsedníčkou Erikou Jurinovou, delegácia SZPB, vedená predsedom Viliamom Longauerom, predstavitelia samospráv a štátnej správy žilinského okresu, členovia SZPB žilinských a trenčianskych organizácií, delegácie spolupracujúcich združení, politických strán a hnutí, občania Strečna a okolitých obcí.

Po slávnostných príhovoroch ocenenie SZPB za zachovávanie pamäte boja za národnú slobodu v boji proti fašizmu si prevzali z rúk predsedu SZPB Veľvyslanec Francúzskej republiky v SR Pascal Le Deunff, predsedníčka ŽSK E. Jurinová a starosta obce Strečno Dušan Štadáni.

Hrdinskú kapitolu v SNP na Strečne napísali francúzski bojovníci, utečenci zo zajateckých a pracovných táborov z Ríše,

ktorí prišli na pomoc povstaniu, ktorých podchytil veliteľ partizánskej skupiny Viliam Žingor.

Neskôr bol z nich sformovaný partizánsky oddiel pod vedením kpt. Georgesa Barazera de Lanuriena ako „Légion Francias“ v 1. čs. partizánskej brigáde M.R. Štefánika. Táto malá jednotka, na začiatku v počte 47 bojovníkov, statočne bojovala v prvých ťažkých bojoch v SNP. Ich hrdinstvo bolo drahô zaplate-

né životom 24 bojovníkov, ktorí padli v boji na Strečne. Odpočívajú pod Pamätníkom francúzskych partizánov, na ktorom sú natrvalo vytesané mená 61 francúzskych bojovníkov, ktorí v boji proti fašizmu na Slovensku položili svoj život.

Francúzski bojovníci, spoločne s povstaleckými vojakmi žilinskej posádky, pod velením mjr. Jozefa Dobrovodského, v päťdňových bojoch bránili nemeckým vojskám vstúpiť do Turca.

S vdakou za spoluprácu

Dňa 4. 9. 2024 sme si v Topoľčanoch pripomenuli 80. výročie SNP, ktoré organizoval Okresný úrad v Topoľčanoch.

Túto udalosť si uvedomuje Slovenský zväz protifašistických bojovníkov, ktorý stále výraznejšie prízvukuje vlastenecký postoj, najmä mladých ľudí, k histórii vlastnej krajiny.

Oblasťná organizácia SZPB v Nitre udelila pamätný list pri príležitosti 80. výročia SNP a víťazstva nad fašizmom za oživenie a zachovanie tradícií národno-oslobodzovacieho boja spolupracujúcim organizáciám a inštitúciám v Topoľčanoch, ako znak našej vďaky za pomoc, ochotu a spoluprácu pri zabezpečovaní aktivít našej základnej organizácie SZPB.

Elena Novotná, predsedníčka ZO SZPB Topoľčany

kým vojskám vstúpiť do Turca.

Oslavy 85. výročia SNP na Strečne pokračovali výsadbom vojakov žilinského útvaru, dynamickými a statickými ukážkami vojakov a spevom ženského speváckeho súboru.

Organizátorom spomienkového stretnutia boli Žilinský samosprávny kraj, Veľvyslanec Francúzskej republiky v SR, Obec Strečno, Oblasťný výbor SZPB Žilina a žilinská vojenská posádka.

Juraj Drotár

Rekonštrukcia bojov z obdobia SNP pri Štrbe

Povstalecká obec Štrba si každoročne pripomína nielen udalosti z januára 1945, kedy bola obec oslobodená. Pripomína si najmä udalosti z roku 1944, kedy počas SNP bola obec počas bojov čiastočne vypálená a o život prišli štyria jej obyvatelia.

Tento rok pri príležitosti osláv 80. výročia SNP, okrem tradičnej pietnej spomienky pri pamätníku Smútiaca mať v obci a pri pamätníku na Partizánskej lúke na Podbanskom, sa pri obci uskutočnila aj rekonštrukcia bojov za veľkej účasti obyvateľov a návštevníkov z okolia.

Táto rekonštrukcia bola najväčšou a najočakávanejšou akciou pod Vysokými Tatrami a jednou z najväčších v rámci Slovenska. Prebiehala na autentických miestach bojov v septembri 1944 v lokalite Valtierová – Kamenec – Branda. Pri obci Štrba bola 4. septembra

1944 definitívne prelomená povstalecká obrana a nemecké obrnené jednotky postúpili až k Ružomberku.

Bojovej ukážky sa zúčastnilo viac ako 70 členov Klubov vojenskej histórie a ako komparz účinkovali samotní obyvatelia obce.

Scenár rekonštrukcie bojov pripravil a celú akciu komentoval predseda HDK SZPB v Poprade a spisovateľ Marcel Maniak. Rekonštrukciu bojov organizoval spoločne s KVH Carpathia, ZO SZPB v Štrbe a OcÚ Štrba. Akciu zastrešilo OZ Za krajšie Štrbské Pleso a SZPB v spolupráci s Múzeom SNP v B. Bystrici, Ministerstvom cestovného ruchu a športu SR a OO CR Región Vysoké Tatry.

Diváci mohli vidieť rekonštrukciu udalostí zo začiatku septembra 1944, kedy bola počas bojov časť Štrby vypálená a zahynuli štyria obyvatelia

obce, povstalecký vojak a civilista. Pútavým spôsobom im dej približoval Marcel Maniak, čo ich veľmi oslovilo, pretože celý dej mal podobu filmu.

Veľmi nadšení boli najmä najmladší diváci, ktorí sa potešili, že videli zbrane, a organizátori boli spokojní s tým, že to, o čom sa roky rozprávalo, ako prebiehali boje v obci, mohli diváci vidieť a zažiť na vlastnej koži. Organizátori považujú toto podujatie za veľmi vydarené. Tešilo sa záujmu veľkého počtu divákov.

Rekonštrukcie bojov sa zúčastnili členovia KVH Carpathia Bratislava, KVH Gvardija Hencovce, KVH Ostrô Ružomberok, KVH Golian Banská Bystrica, KVH Krasnogvardejci Košice, KVH Polom Žilina, KVH Tiger Poprad a KVH Elizabeth Rakovník a Múzeum Chuchelná z Českej republiky.

Veľkým ťahákom pre divákov, okrem dobových uniforiem a zbraní, bola aj bojová technika. Prítomné boli dva čs. ľahké tanky LT 38, nemecké polopásové transportéry Sd.Kfz.250 a Sd.Kfz.251, nemecké ľahké obrnené vozidlo Sd.Kfz.222, nemecký nákladný automobil OPEL BLITZ, nemecké štábne vozidlo KdF82 Kübelwagen, osobné automobily TATRA57A a TATRA57B, tri motocykle, ľahký pechotný kanón 7,5 cm le.IG 18, ľahký protitankový kanón 3,7 cm KPÚV vz. 34 a 10 cm húfnica vz. 14/19.

Vyhotovená replika časti obce mala byť počas ukážky bojov zapálená. Z dôvodu zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru, ktoré vyhlásilo Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Poprade, sa tak ale nestalo. Organizátori preto improvizovali a použili iba zadymenie. Výbuchy a špeciálne efekty vykonal profesionálny pyrotechnik.

— MMM —

Chceme mier, nie vojnu, stop fašizmu!

Pod týmto mottom sa uskutočnili spomienkové oslavy 80. výročia SNP pri pamätníku 1. čs. pb. Jana Žižku na Makove v Oblastnej organizácii SZPB Žilina, na ktorých prítomní občania vzdali úctu bojovníkom SNP a hold slávy obetiam fašistických represálií.

Na spomienkových oslavách sa zúčastnili delegácie Veľvyslanectva ČR v SR, poslanec NR SR Jozef Cech, predstavitelia samospráv a štátnej správy Valašská, a Kysúc, delegácie ČSBS OV Vsetín a Slezských OV ČSBS, delegácia Krajskej organizácie Klubu Českého pohraničí, členo-

via kysuckých organizácií SZPB, ostatné spolupracujúce združenia, občania Kysúc, Veľkých Karlovíc a ostatných obcí Valašska, kde pôsobili partizánske skupiny 1. čs. pb. Jana Žižku.

Za zásluhy o zachovanie pamätí boja za národnú slobodu v boji proti fašizmu, SZPB oce-

nil pamätnou medailou M. R. Štefánika obec Makov a Čestným uznaním SZPB Obvodnú organizáciu ČSBS Vsetín a Ostrava, obce Hutisko, Velké Karlovice a Solanec.

Organizátorom spomienkových osláv boli Žilinský samosprávny kraj, OblV SZPB Žilina, Obecný úrad a ZO SZPB Makov. Vojenské pocty a prezentáciu OS SR zabezpečoval 5. pluk ŠÚ Žilina. Juraj Drotár, foto OÚ Makov

Veniec kladie Jozef Cech.

Oslavy so sprievodom

Dňa 30. 8. 2024 na námestí v Poltári pri pamätníku obetí prvej a druhej svetovej vojny konali sa pod záštitou primátora Petra Sitora v spolupráci s mestskou organizáciou SZPB, ZO Smer-SSD a Hlas-SD oslavy 80. výročia SNP.

Na čele sprievodu s vencami bol minister vnútra Matúš Šutaj Eštok, ktorého sprevádzali štátna tajomníčka Lucia Kurilovská a ministerka zdravotníctva SR Zuzana Dolinková.

Po hymnách SR, Ruskej federácie a básni zdôraznil význam SNP na zaradenie ČSR medzi víťazné štáty primátor P. Sitor. Vyzdvihol aj účasť Poltárčanov v SNP a pôsobenie partizánskej skupiny v horách okolo Poltára, najmä

v oblasti Zimného Potoka-Prierazu, kde v tom čase veľmi aktívne pomáhala rodina Šamošovcov. Po celé dni varila polievku alebo guláš v niekoľkých kotloch pre partizánov, pre ranených povstalcov a, dokonca aj, pre maďarských antifašistov, ktorí prespávali na slame v bývalej škole v Prieraze.

Týmto „zdravotným“ strediskom prešli aj ranení francúzski partizáni, ktorých do tejto oblasti priviedol po ústupe od Strečna cez hory vojak povstaleckej armády Rudolf Kurčík, spomínala dcéra učiteľa Šamoša.

Na záver sa pozvaní hostia nevyhli besedám s mládežou a ďalšími prítomnými. Jozef Pupala

Turie nezabúda, oživa pamäť na hrdinov

Pri príležitosti 80. výročia SNP obecný úrad Turie pod vedením starostky Alice Kostolnej a Ivany Gierovej, v spolupráci s OblV SZPB Žilina a VHÚ Bratislava, zosobnil neznámych padlých partizánov a vojakov 1. čs. armádneho zboru v ZSSR v podobe pamätníka.

Jeho odhalenie sa uskutočnilo 30. augusta 2024 pri spomienkovom stretnutí k 80. výročiu SNP za prítomnosti poslancov obecného zastupiteľstva, občanov obce, žiakov ZŠ, delegácie OblV SZPB Žilina, vedenej predsedom Jurajom Drotárom, delegácie ZO SZPB z Rajca vedenej Karolom Dobešom a pozvanými

predstaviteľmi samospráv okolitých obcí. Príhovory starostky Kostolnej a predsedu OblV SZPB J. Drotára pripomenuli udalosti spojené s prípravou pamätníka a udalosti spojené so SNP. Zdôraznená bola pomoc obce Turie povstaleckým vojakom a partizánom z partizánskej skupiny 2. čs. partizánskej brigády M. R. Štefánika pôsobiacej v Rajeckej doline.

Spomienkové stretnutie, bohaté na kultúrne vystúpenia speváckej skupiny žien a žiakov základnej školy, sa nieslo v srdečnom duchu v túžbe za ukončenie vojny na Ukrajine a za zachovanie mieru.

- JD -, foto OÚ Turie

Na povstaleckých veliteľov sa nezabúda

Spomienkové oslavy 80. výročia SNP v Žiline sa uskutočnili pri pamätníku mjr. Jozefa Dobrovodského, genmjr. in memoriam, povstaleckého veliteľa žilinskej posádky v Sade SNP.

Zúčastnila sa ich delegácia ŽSK pod vedením predsedníčky Eriky Jurinovej, členovia miestnych organizácií SZPB, pozostalí po povstaleckých bojovníkoch, občania mesta, zástupcovia spolupracujúcich združení, politických strán a hnutí.

Po slávnostných príhovoroch z rozhodnutia predsedníctva ÚR SZPB boli in memoriam ocenení pamätnou medailou M. R. Štefánika I. stupňa povstalecký veliteľ Žilinskej posádky mjr. Jozef Dobrovodský a veliteľ 2. čs. pb. M. R. Štefá-

nika Viliam Žingor. Spoločne s predsedníčkou ŽSK medaily odovzdal podpredseda ÚR SZPB Juraj Drotár vnučke Jozefa Dobrovodského Zine Plaskurovej a vnukovi Viliama Žingora Radoslavovi Žingorovi.

Za zásluhy o zachovanie pamätí boja za národnú slobodu ocenenie pre mesto Žilina prevzal jeho primátor Peter Fabiane. Spomienkové stretnutie k 80. výročiu SNP bolo ukončené slávnostným koncertom Štátneho komorného orchestra Žilina na Mariánskom námestí.

Organizátorom spomienkových osláv boli MeÚ Žilina a Oblastný výbor SZPB. Vojenské pocty zabezpečil vojenský útvar Žilinskej posádky. - JD -

So SNP žijeme celoročne

Napríklad pri pamätníku padlých letcov, letiacich na pomoc SNP, sme sa stretli aj 15. júna toho roku.

Podujatie sa začalo v obci Horné Pršany, odkiaľ sa účastníci vydali na miesto padlého lietadla Lisunov Li-2. Tento typ lietadla, ktorý slúžil na prepravu vojakov a materiálu, zohral kľúčovú úlohu v bojoch SNP. Lietadlá podobného typu v tom čase zabezpečovali životne dôležité zásobovanie partizánov a povstaleckých jednotiek, často v nebezpečných podmienkach a pod paľbou nepriateľa. Pamätník letcov, ktorí prišli o život pri svojich misiách,

je preto miestom, kde sa zišli členovia ZO SZPB Radvaň, aby si uctili ich odvalu a obeť.

Od pamätníka sme sa vydali do obce Malachov, kde sa nám prihovoril predseda ZO SZPB Radvaň Juraj Odor. Potom sme sa zhromaždili na tradičnom posezení pri guláši.

Tento deň bol nielen príležitosťou na pripomenutie si hrdinov SNP, ale aj na posilnenie vzájomných vzťahov medzi ľuďmi, ktorí si vážia a ctia históriu svojej krajiny, ale myslia aj na popularizáciu odkazu a významu SNP pre nasledujúce generácie. Samuel Halaj, ZO SZPB Radvaň

Pieta s detskými spevákmi

Aj občania Veľkej Lomnice si pietnym aktom pri pomníku padlým partizánom na miestnom cintoríne pripomenuli 80. výročie SNP.

Na úvod zaznela štátna hymna v podaní DFS Galganecka, po ktorej nasledovala báseň v podaní žiačky ZŠ.

V príhovore Štefana Precáka bol zdôraznený historický význam SNP, ako aj od-

kaz protifašistického odporu nášho národa. Pripomenul jeho dôležitosť v dnešných, tak výsostne aktuálnych časoch.

Na záver zaznela partizánska pieseň „Tichá noc...“ v podaní DFS Galganecka, ako aj všetkých účastníkov tohto pietneho aktu, ktorí sa k detským spevákom spontánne pridali.

Predseda ZO SZPB František Pompura

Dukla – brána k slobode

Nikdy nesmieme zabudnúť na to, ako ľahko sme v roku 1938 svoju slobodu stratili a ako ťažko a za cenu akých veľkých obetí sme ju dobývali späť.

Armádný generál *Ludvík Svoboda*

Karpatsko-duklianska operácia je historickou udalosťou, ktorá nasledovala bezprostredne po zahájení SNP. Od začiatku jeho príprav existovali v rámci SNR snahy koordinovať jej priebeh s bojovou činnosťou Červenej armády. Plán predpokladal, že dve východoslovenské divízie umožnia vstup Červenej armády na Slo-

vensko a spoločne sa budú podieľať na porážke Nemcov na Slovensku.

Všetko však dopadlo ináč. Nemcom sa podarilo východoslovenské divízie bez boja odzbrojiť. Veliteľ plk. Viliam Talský odletel k veliteľovi frontu a obidve divízie ostali bez velenia. A to napriek tomu, že už v noci z 24. na 25. augusta sa

s pplk. gšt. J. Golianom dohodli, že v prípade nemeckej okupácie Slovenska sa treba postaviť na odpor. Poverenie na vedenie Východoslovenskej armády však údajne nedostal. To využili Nemci a postupne všetci vojaci divízií zostali bez zbraní a žiadnych bojov sa nezúčastnili.

Plán Karpatsko-duklianskej operácie predpokladal zničenie

nepriateľa pred horami Karpát, pričom hlavný úder viedol cez poľské mesto Krosno – Duklu – Dukliansky priesmyk – Prešov.

Útočiť mali vojská 1. UF. Hlavnú ťarchu útoku niesla 38. armáda, ktorej súčasťou bol aj 1. čs. armádný zbor v ZSSR. Podľa rozsahu to bola najväčšia vojenská operácia 2. svetovej vojny na Slovensku.

Pôvodný plán uvažoval, že nemecké vojská budú do piatich dní porazené a Červená armáda vstúpi do Prešova spolu s čs. armádnym zborom. Nemci však v Karpatoch vybudova-

li obranu do hĺbky 50 kilometrov. Karpaty bránili príslušníci ich 18. armády, podporované 75. a 78. pešou divíziou. Bojov sa zúčastnila aj 1. tanková divízia.

Dňa 8. 9. 1944 vydal generál Kirill S. Moskalkenko pokyn na útok. Predchádzala mu 120-minútová delostrelecká príprava. Pôvodné optimistické plány však padli a namiesto piatich dní trvala operácia vyše dvoch mesiacov.

Do roku 1989 sme 6. október oslavovali ako Deň ČSĽA.

Podpredseda ÚR SZPB plk. v.v. *Jaroslav Bulko*

„Bud' Karpaty prejdeme, alebo na nich padneme!“

Aj o tejto vete *Ivana Stepanoviča Koneva* sa diskutovalo v televíznej relácii RTVS počas 6. októbra, v Deň hrdinov Karpatsko-duklianskej operácie.

Historik VHU *Jozef Bystrický* zdôraznil, že ak sa na tieto slová pozrieme cez stratégiu, ktorú si táto operácia vyžiadala, tak je v nich veľa pravdy.

Konev tím „zdôraznil dôležitosť útoku na pomoc SNP. Pomoc, ktorá bola politicky podmienená, musel vykonať nasadením vlastného vojska... bolo to teda myslené úprimne a bolo to aj podtrhnutie významu“ operácie, skonštatoval *J. Bystrický*.

K dôvodom nenaplnenia pôvodných termínov dynamiky operácie Červenej armády *J. Bystrický* obrátil pozornosť na charakter nemeckej obrany. „Za Krosnom, smerom na Duklu, sa začínali dvíhať práve tie výšiny, ktoré rozhodovali o ďalšom priebehu bojov. Celá nemecká obrana sa opierala o to, že mala obsadené výšiny, čo jej dávalo výškovú prevahu nad útočiacimi vojskami... prostre mali možnosť ostreľovať vojská, ktoré sa k nim približovali,“ podtrhol a poukázal na to, že „prebíjanie sa na územie Slovenska tak spočívalo v dobývaní kót, ktoré ovládali údolia a najmä komunikáciu Dukla – Dukliansky priesmyk,“ zdôraznil vojenský historik *Jozef Bystrický*.

Význam Dňa hrdinov KDO

Spočíva v tom, že 6. októbra 1944 vojaci 1. čs. armádneho zboru v ZSSR v priestore Duklianskeho priesmyku definitívne vstúpili na územie Slovenska!

Dôležité je tu slovo „definitívne“, pretože prvé jednotky čs. armádneho zboru sa na územie Slovenska dostali už 2. októbra 1944, keď ich veliteľ 38. armády spod Duklianskeho priesmyku presunul severne od Šarbova. Tým sa dostali na dva dni na naše územie, no nepodarilo sa im tam prelomiť nemeckú obranu a preto boli vrátené späť na Dukliansky priesmyk,“ tvrdí *J. Bystrický*.

Čím KDO pomohla SNP?

J. Bystrický uviedol, že nemecké velenie v rámci posilňovania svojich vojsk v karpatsko-duklianskom priestore presunulo z povstaleckého frontu okolo 12 a pol tisíc nemeckých vojakov, ktorí boli nasadení práve do priestoru pôsobenia 38. armády.

Čo sa o Dni hrdinov KDO hovorilo na Dukle 6. 10. 2024?

Prezident SR Peter Pellegrini

„Stretávame sa na pamätnom mieste, ktoré bolo pred osemdesiatimi rokmi svedkom nepochybného hrdinstva, ale aj miestom, na ktorom bola dnešná naša sloboda vykúpená krvou našich otcov a našich dedov,“ zdôraznil a na začiatku sa prihovril k priamym účastníkom boja s nemeckým nacizmom. „Skláňam sa pred vašim hrdinstvom, odhodlaním a utrpením a cítim obrovskú hrdosť, rešpekt, vďaka a ľudské uznanie. Hrdosť na vás, ale i na celý slovenský národ, ktorý sa dokázal so zbraňou postaviť fašizmu a na obranu vlastnej slobody... Pat-

Vláda SR na čele s premiérom *Robertom Ficom*.

ri vám vďaka za vašu odvahu, odhodlanie a nasadenie vlastných životov v mene slobody a lepšej budúcnosti,“ obrátil sa na vojnových veteránov prezident SR, pričom pridal slová uznania aj slovenskému národu, „že sa dokázal zjednotiť na spoločnom ciele, prekonať názorové rozdiely a začať s vysťahovaním fašizmu zo slovenského územia“.

V ďalšom *P. Pellegrini* skonštatoval, že „žijeme zvláštne časy“. „Na jednej strane vďaka moderným technológiám sledujeme množstvo nepodstatných vecí do úplných detailov... Na druhej strane si vedome zatvárame oči pri najdôležitejších témach, len aby sme mohli seba vedome šíriť názory, ktoré nemajú s realitou nič spoločné.“

Prezident vyzval všetkých, ktorí si vedome zakrývajú oči, aby využili „nesmiernu vzácnu možnosť, ktorú nám ponúkajú žijúci veteráni druhej svetovej vojny a SNP. Spýtajte sa ich, čo všetko museli počas boja za našu spoločnú slobodu prežiť!“

Na záver použil slová veliteľa 1. čs. armádneho zboru *L. Svobodu*, aby sme nikdy nezabudli ako ľahko sme slobodu stratili... A s upretím pozornosti na súčasný stav sveta zdôraznil osobné presvedčenie, že „urgentnou povinnosťou svetových lídrov je hľadať všetkými silami účinné spôsoby ako zabrániť vzájomnému zabíjaniu sa... všade tam, kde ľudia podľahli mylnému a veľmi nebezpečnému presvedčeniu, že svoje

nezhody vyriešia smrťou svojich protivníkov“.

Zastupujúci predseda NR SR Peter Žiga...

...vyhlásil, že „sloboda a mier boli hodnoty, za ktoré bojovali vojaci v roku 1944 a za ktoré sa oplatí bojovať aj dnes“. „Vážme si, že existujeme ako národ a máme svoju štátnosť,“ podtrhol.

Predseda vlády SR *Róbert Fico*...

...na začiatku prejavu zdôraznil, že oslavy sv. Cyrila a Metoda, oslavy 80. výročia SNP, aj tie dnešné, potvrdzujú, že sa nebudeme k vlastným národným dejinným tradíciám otáčať chrbtom!

„Mrzí ma, že máme takú zvrátenú módu, predovšetkým v Európe, kde namiesto toho, aby sme vynaložili všetko úsilie na zastavenie rinčania zbraní, dokonca v susedných štátoch, tak počujeme búrlivý potlesk, hlasité povzbudzovanie a dokonca často aj veľmi významné materiálne rozhodnutia, ktoré vojnu len a len povzbudzujú,“ podtrhol a zdôraznil, že „my sme sem nepišli oslavovať vojnu, my sme sem prišli oslavovať mier“!

„Pritom si pamätáme, kto prešiel tento slávny úsek. Že to bola slávna Červená armáda, že to boli vojaci 1. čs. armádneho zboru v ZSSR,“ dodal a zvolal, nech už prestane to vzájomné zabíjanie sa Slovanov.

Faktom je, že Karpatsko-duklianska operácia „odklonila veľkú časť nemeck-

Naši vojnoví veteráni s prezidentom SR. *P. Pellegrini*: Zľava *Branislav Tvarožek*, *Vladimír Strmeň* a *František Orlovský*.

Pieta v Nowosielcach.

kých vojsk, ktoré by inak utopili SNP v krvi...! Nevieme presne odhadnúť koľko ľudí na Slovensku sa dožilo slobody práve preto, že tu toľko ľudí zomrelo, toľko bolo ranených a toľko si odnieslo do konca svojho života obrovskú traumu.

Ivan S. Konev.

Maršal Konev... požadoval na túto operáciu niekoľko týždňov. Stalin mu dal päť dní... Avšak dnes môžeme povedať, že rozhodnutie spustiť KDO zachránilo obrovské množstvo životov...“

V ďalšom sa predseda vlády R. Fico zdôveril, že máme dlh voči maršalovi Konevovi. „Čo tak povedať, že bol tu jeden významný vojenský vodca, ktorý

významne prispel k tomu, čo sa tu dialo okolo 6. októbra 1944“?

Robert Fico spomenul aj motiváciu čs. vojakov na boj, ktorú pomenoval L. Svoboda: „O niekoľko hodín budete môcť potrestať vinníkov. Budte spravodliví a prísni sudcovia! Varujem vás pred milosrdnosťou! A dôrazne vám hovorím, že akékoľvek zmierenie vám nebude odpustené!“

Na záver Róbert Fico poukázal na to, že „začíname veľmi významný boj o historickú pamäť! Nepreháňam, ak poviem, že je tu záujem akoby vytrhnúť Slovenky a Slovákov z dejín a nahradiť ich nejakými farebnými obrázkami. Je tu, jednoducho, záujem, aby Slováci a Slovenky neboli aktérmi dejín, ale boli akýmisi nepodstatným, nevýznamným objektom dejín.

Ale takémuto výpočtu dejín chýba pravda, pravdivosť a autenticita. A pokiaľ ide o dejiny, tak ide predovšetkým o ich pravdu a autenticitu!“

„Nedávno bola na Slovensku uverejnená kniha... z V. Británie, Druhá svetová vojna. Viete si však predstaviť, že v knihe, ktorá si nárokuje titul Druhá svetová vojna, a je v slovenskom ja-

zyku zverejnená, nie je ani len zmienka o SNP a nie je ani len zmienka o Karpatsko-duklianskej operácii,“ hoci všetci vieme, že to bola jedna z najväčších bitiek v celých dejinách 2. sv. vojny.“ (Po

Odvzdávanie medailí v meste Dukla.

bitke v Ardenách bola druhou najväčšou bojorskou bitkou – pozn. red.)

„Drahé Slovenky, drahí Slováci, poďme bojovať o našu historickú pamäť,“ vyzval na záver R. Fico.

V mestečku Dukla... ...vystúpil predseda SZPB Viliam Longauer.

Aj on vyzdvihol význam Karpatsko-duklianskej operácie a poukázal na mimoriadne ťažké boje, ktoré mala tak Červená armáda, ako aj 1. čs. armádný zbor v ZSSR.

Pridal aj konkrétne údaje, že za päť dní bojov 38. armáda stratila 62 014 vojakov, z toho 11 326 padlých a náš zbor 1 691 padlých a nezvestných. Pričom vo veliteľskej zostave zboru boli vraj straty takmer 90-percentné.

* * *

Bývalým primátorom mesta Dukla Andrejovi Bytnarovi a Marekovi Góráko-

vi oblasťný predseda SZPB vo Svidníku Ján Holodňák spolu s predsedom SZPB V. Longauerom a podpredsedom J. Drotárom odovzdali medaily M. R. Štefánika III. stupňa za ich vzťah k nášmu zväzu a za zachovávanie pamiatky o boji s nemeckým nacizmom.

A. Bytnar si ocenenie prevzal osobne, za M. Górana ho prevzala Malgorzata Walaszcyk-Faryj, riaditeľka odboru kultúry v meste Dukla.

V Nowosielcach... ...už tradične vystúpil podpredseda ÚR SZPB Juraj Drotár, ktorý po poľsky najskôr všetkých pozdravil a vysvetlil, na čo tam Slováci prišli.

Povedal, že „tu na posvätnom mieste vojakov 2. čs. paradesantnej brigády v ZSSR si pripomíname udalosti, ktoré sa hlboko zapísali do života Poliakov a Slovákov. Vzdávame hold slávy vojakom, ktorí pred 80-timi rokmi

v Karpatsko-duklianskej operácii v bojoch o Pelnju, Nowosielce, Zaržin, Besko, Senjavy, Milče, Pulawy, Odzechovku a Pastwiska položili svoj život. Medzi nimi i veliteľ čaty poručík František Geisler, ktorý padol v boji o Pastwiska, a ktorého syn s manželkou sú každoročnými účastníkmi Duklianskych spomienkových osláv.“

V ďalšom sa vyslovil za chránenie pamäte a cti bojovníkov proti fašizmu a nacizmu, aby obeť za našu slobodu v Karpatoch neboli zbytočné.

Na záver opäť zvolal po poľsky: „Cześć i chwała bohaterom, którzy walczyli za naszą wolność!“

Vladimír Mikunda, snímky SZPB, Jozef Žižák a SITA

Vážení dopisovatelia,

vzhľadom na veľké množstvo vašich príspevkov sme uverejnenie niektorých museli presunúť do budúceho čísla.

Prepáčte nám tento vynútený krok. redakcia

Členovia SZPB zo Svidníka.

Prísny opatreniam sme sa nevyhli ani na Dukle.

• **Banská Bystrica:** Emília Šebelíková 87, Margita Krčová 92, Ing. Mária Levčíková 70 a Barbora Maková 93 rokov.

• **Banská Štiavnica:** Ružena Melcerová 80 a Ing. Denisa Popracová 30 rokov.

• **Bardejov 1:** Martin Novický 65 a Anna Šestaková 82 rokov.

• **Bardejov 2:** Milan Kučečka 50 a Tibor Gira 75 rokov.

• **Bardejov 3:** Anna Majcherová 75 rokov.

• **Bardejov 4:** Oľga Voľanská 70 rokov.

• **Becherov:** Štefan Dušenka 75 rokov.

• **Bernolákovo:** Jana Hlubiková 70 a Božena Zajíčková 75 rokov.

• **Bratislava – Karlova Ves:** Viera Sláviková 75 a Lýdia Čelková 80 rokov.

• **Bratislava – Petržalka – ZO SZPB 37:** RSDr. Jozef Adamčík 81, plk. v. v. Doc. PhDr. Vratislav Mojš, CSc. 86 a Ing. František Kasanický 81 rokov.

• **Bratislava – Staré Mesto:** Ing. Ján Švigár 91 rokov.

• **Budiná:** Miroslav Gábor 60 rokov.

• **Cetuna:** Emília Pražienková 84 rokov.

• **Čirč:** Andrej Varchola 70 rokov.

• **Čierny Potok – ZO SZPB arm. gen. Ludvíka Svobodu:** Aneta Kováčsová 55 rokov.

• **Detva:** Mária Ostrihoňová 97, Jozef Vilhan 90, František Šufliarský 86, Ján Gonda a Anna Nosáľová 84, Anna Krnáčová 83, Anton Ljbiak 82, Ján Nosáľ 81, Jozef Černák, Mária Kukuliaková a Zdeňek Hradecký 75, Viera Chlebničanová a Emília Richterová 70, Mária Bártková, Mgr. Pavel Lalík a Mgr. Elena Sádovská 65, Elena Gondová 60 a Mgr. Helena Gajdošová 30 rokov.

• **Dolné Vestenice:** Arpád Kačkovič 85, Eva Valachová 80 a Hedviga Vállová 84 rokov.

• **Harmanec:** Mária Knoppová 86 rokov.

• **Hostie:** Anna Komárová 82 rokov.

• **Horná Mičiná:** Janka Marková 65 rokov.

• **Hniezdne:** Peter Simák 70 rokov.

• **Hnúšť'a:** Ing. Ján Tóvik 75, Miroslava Parobeková 50, Mária Macháčková 86 a Drahomíra Krnáčová 65 rokov.

• **Hrachovo:** Ľubomír Lipták 75 rokov.

• **Hrnčiarске Zalužany:** Ján Malatincec 83, Ján Séleš 80, Emília Sojková 98 a Blažena Kucejová 75 rokov.

• **Hrušov:** Anna Bendíková 81 a Anton Benko 82 rokov.

• **Kežmarok – ZO SZPB 1. čas. samostatnej tankovej brigády:** Anna Compeľová 96 a Ing. Eduard Polák 75 rokov.

• **Kokava nad Rimavicou:** Eva Kalamárová 70 a Tibor Pokorádi 90 rokov.

• **Kordíky:** Ján Hogh 75 rokov.

• **Kurov:** Lukáč Jeleňovský 75 rokov.

• **Lehota pod Vtáčnikom:** Zdenka Čipovová 88 a Anton Turčan 75 rokov.

• **Liptovská Teplička:** Peter Házy 60 a Anna Muchová 80 rokov.

• **Lučenec:** Viera Bartoňová 90, Branislav Hámorník 60 a Helena Kumštárová 82 rokov.

• **Malinová:** Norbert Môcik 40 rokov.

• **Medzibrod:** Michal Číž 86 rokov.

• **Medzilaborce:** Lenka Hudáková 35, Emil Korpáš 70, Gregor Rim 65 a Katarína Semancová 30 rokov.

• **Michalovce:** Ing. František Uhaľ 89, Anna Todorová 97 a Mária Valisková 88 rokov.

• **Miezgovce:** Ing. Božena Holičková 80 rokov.

• **Myjava:** Alžbeta Kutáľková 86, Dušan Ševčík 81 a Anna Holičová 70 rokov.

• **Mýtna:** Juraj Karman 60 rokov.

• **Nitra Horné mesto:** Hilda Tóthová 80 rokov.

• **Nový Svet:** Mária Brinzová 85 rokov.

• **Ostrý Grúň:** Stanislava Bratková 50, Ing. Štefan Michalov 81 a Ján Michalov 84 rokov.

• **Partizánske:** Miroslav Geleta 70, Zdenka Staršichová 70 a Ing. Marián Omelka 60 rokov.

• **Podolíneec:** Irena Tišáková 45 rokov.

• **Podrečany:** Ján Tazberík 70 rokov.

• **Pohorelá:** Mária Maťušová 96, Drahomíra Buvalová 60, Janka Hlaváčová 40 a Ján Krupa 45 rokov.

• **Poltár:** Darina Kapcová 91 rokov.

• **Pliešovce – ZO SZPB genmjr. A. Kordu:** Anna Valentíková 87 rokov.

• **Prešov – ZO SZPB pri ZV SR klub Prešov:** Ing. Marián Hanis 60 rokov.

• **Prievidza:** Roman Šipoš 40 rokov.

• **Revúca – ZO SZPB gen. Viesta:** Mgr. Ján Galovič 91, Milan Kúchen 82, Ing. Igor Hock 82, Viera Klimová 70, Mária Horová 70 a Magdaléna Kochanová 40 rokov.

• **Prievidza – ZO SZPB pri HBP, a.s.:** Ján Luprich 75 rokov.

• **Rimavská Sobota 2:** Alica Krkošková 83 a PhDr. Ingrid Šulková 55 rokov.

• **Rožňava:** Karol Domik a Zuzana Geriková 75 rokov.

• **Selce:** Mgr. Stanislav Koctúr 83 rokov.

• **Sliach:** Mgr. Milan Markovič 82 rokov.

• **Stará Halič:** Juraj Árvai 70 rokov.

• **Stará Ľubovňa:** Ján Barilla 75, Valent Kalakaj 80, Michal Kopčák 65, Štefan Bulík a Demeter Karafa 70 rokov.

• **Stebník:** Irena Bacárová 75 rokov.

• **Stráňany:** Anna Galajdová 60 rokov.

• **Strážske:** Eduard Mikloš a Mária Sivčová 75, Silvia Kolesárová 55 a Magdaléna Mitrová 60 rokov.

• **Sučany:** Elena Jamrišková 94, Ján Šteuček 81 a Jolana Stanová 91 rokov.

• **Šambron:** Ján Lukacko 75, Peter Mindek 80 rokov.

• **Špania dolina:** Mikuláš Mistrik 80 a Karel Zemek 84 rokov.

• **Trenčín 1 – ZO SZPB generála Goliana:** Viera Barárová 89, Magdaléna Kovačová 94, Ing. Juraj Nedorost 75, Ing. Vierošlav Pelech 75 a Vincent Rajnoha 60 rokov.

• **Trenčianske Teplice:** Mgr. Soňa Václavová 80 a Mgr. Silvia Havelková 50 rokov.

• **Závadka nad Hronom:** Anna Frgelcová 65 a Mgr. Anna Kubečková 80 rokov.

• **Zem. Kostolany:** Stanislava Lachká 50 rokov.

• **Zlatníky:** Martin Kočica 45, Mgr. Miroslav Stýskal 40, Anna Janegová 65 a Irena Šimúnová 75 rokov.

• **Zvolen – ZO SZPB Centrum 1:** Ing. Jozef Pinka 65 rokov.

• **Ziar nad Hronom:** Mária Kopčáková 75, Ružena Chmeliková a Ľudmila Trubenová 81, Elena Uhrinová 82, Antónia Lojková 84 a Katarína Fabanová 85 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Vzácnemu jubilantovi

Milý Imriško Tóth. K tvoju životnému jubileu, osemdesiatym narodeninám, ti srdečne a úprimne blahoželáme.

Želáme hlavne dobré a trvalé zdravie, šťastie a životný optimizmus. Pri tejto významnej príležitosti ti okrem iného chceme povedať, že si ťa vážime a že ťa máme radi. Ži ešte dlho a šťastne vzácný jubilant.

ZO SZPB č. 37 Bratislava-Petržalka

Prosím, prepáčte.

Ospravedľujeme sa za chybné zverejnenie gratulácie nášmu členovi v Bojovníku č. 9/2024, ktoré sme spôsobili neoznánením redakcii, že došlo k zmene v pôvodnom zozname našich jubilantov. Framtišek Kaša nás už 2. 2. 2024 navždy opustil. Ospravedľujeme sa všetkým, ktorí ho poznali.

Zdena Víziová, členka výboru ZO SZPB Bratislava 20

Navždy sme sa rozlúčili

■ **Hnúšť'a:** Júlia Selčanová 93-ročná.
 ■ **Hrnčiarске Zalužany:** Ján Adam 77-ročný.
 ■ **Hrušov:** Cecília Filusová 71-ročná.
 ■ **Lipany:** Jozef Hromják 57-ročný.
 ■ **Medzilaborce:** Michal Smetana 75-ročný.

■ **Partizánske:** Eliška Judinyová 84-ročná.
 ■ **Pohorelá:** Juliana Tlučáková 92-ročná.
 ■ **Revúca – ZO SZPB gen. Viesta:** Amália Szabová 89-ročná.

Česť ich nehynúcej pamiatke!

Opustila nás priama účastníčka SNP

Vážení priatelia, s poľutovaním vám musím oznámiť, že sme sa 1. 10. 2024 navždy rozlúčili s našou dlhoročnou aktívnou členkou SZPB Boženou Kreihanslovou, priamou účastníčkou SNP. Zomrela vo veku nedožitých 102 rokov.

Norbert Boldiš, predseda ZO SZPB Kremnica

Juraj Drotár, Dagmar Dvorská (v strede) a Anna Belousovová..

Prežila holokaust v Birkenau

Pri príležitosti Dňa Holokaustu... navštívili Dagmar Dvorskú z Čadce, zástupkyňa primátora mesta Čadca Anna Belousovová, vedúca oddelenia MeÚ Katarína Lušňáková a predseda ObIV SZPB Žilina Juraj Drotár.

Dagmar Dvorská bola do koncentračného tábora Auschwitz-Birkenau odvlečená so svojou rodinou z Čadce v októbri 1944 ako 13-ročná. Prežila život v koncentračnom tábore i cestu smrti. Jej rodičia, žiaľ, zahynuli v plynových peciach v Birkenau. Je jednou z posledných preživších obetí holokaustu v pôsobnosti Oblastnej organizácie SZPB Žilina. Bola dlhoročnou funkcionárkou miestnej organizácie SZPB v Čadci. Jej tajomníčkou i predsedníčkou.

Pri príležitosti Dňa holokaustu... a 93. výročia narodenia D. Dvorskej zástupkyňa primátora mesta Čadca Anna Belousovová jej odovzdala vecný dar za vykonanú prácu pre mesto a Predsedníctvo ÚR SZPB ju vyznamenalo Pamätnou medailou SZPB Za obetavú prácu pre SZPB 1. stupňa, ktorú jej odovzdal podpredseda ÚR SZPB Juraj Drotár, predseda Oblastnej organizácie SZPB v Žiline. Stretnutie bolo plné dojmov, spomienok a úprimných želaní.

Pani Dvorská poďakovala SZPB za ocenenie a MeÚ Čadca za starostlivosť. SZPB zažerala veľa úspechov v úsilí za zachovanie jednoty Zväzu a boja za národnú slobodu proti fašizmu.

– JD –, foto MeÚ Čadca

Odpočívaj v pokoji

V deň svojich narodenín 3. 10. 2024 napoludnie nás navždy opustil náš člen Milan Greguš nar. 3. 10. 1955 – od roku 2007 člen ZO SZPB arm. gen. Ludvíka Svobodu v Čiernom Potoku.

Jozef Pupala, predseda ZO SZPB

V septembri uplynulo 100 rokov od narodenia autora vojnových próz Ladislava Ťažkého

Tlačová agentúra SR o ňom napísala, že „patril k autorom, ktorí do svojho diela premietli veľkú časť vlastného života“.

V jeho prípade „išlo o vojnové skúsenosti, na základe ktorých vypovedal o neľudskej podobe vojny a správaní sa človeka na fronte či v zajateckom tábore“.

Ladislav Ťažký bol ako vo-

jak na východnom fronte na severnom Kryme a po vypuknutí SNP bola jeho jednotka odzbrojená Nemcami a poslaná do zajateckého tábora v Rumunsku. Odtiaľ ušiel, no v Maďarsku ho opäť chytili a uväznili. Neskôr v Košiciach, potom v rakúskom Kaisersteinbruchu, odkiaľ sa dostal ako zajatec pracovať na obnove zbombardovanej Viedne.

Knižne debutoval v roku 1962 ako 38-ročný hned dvoma knihami – zbierkami poviedok Vojenský zbeh a Host' majstra Čerta. Už v nich sa objavili základné motívy Ťažkého tvorby, a to rodný kraj a osobná skúsenosť z vojnových čias.

Tieto témy ešte presvedčivejšie rezonujú v novele Dunajské hroby (1964) a v rozsiahlom románe Amenmária. Samí dobrí

vojaci (1964), v ktorom ako jeden z prvých podal obraz o živote a postojoch slovenských vojakov na východnom fronte.

K vojnovej tematike sa po čase vrátil knižkou piatich noviel Pochoval som ho nahého (1970) a románom Evanjelium čatára Matúša (1979). Toto knižné vydanie však nezodpovedalo úplne pôvodnému rukopisu. Nescenzurovaná podoba románu vyšla napokon v roku 2008.

Za svoje diela získal Ladislav Ťažký rad ocenení. Cenu Zväzu slovenských spisovateľov (1965), Cenu ministerstva národnej obrany (1966), Štátnu cenu Klementa Gottwalda (1968), Cenu Nadácie Matice slovenskej (1994), Cenu Jozefa Cigera Hronského (1994), Rad Ľudovíta Štúra (1995) a Čestný doktorát Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre (2004). *Spracované podľa TASR*

Zo svadby do Povstania

V lete roku 1944 v okolí Brezna a Banskej Bystrice nakrúcali prvý slovenský celovečerný film Hanka sa vydáva pod režijným vedením Martina Hollého st.

Krátko po vybraní exteriérov vypuklo Slovenské národné povstanie a filmári, ktorí sa nachádzali v blízkosti jeho hlavného štábu, sa pridali k povstalcovi. František Zvarík mal vo filme vytvoriť jednu z hlavných postáv. Prihlásil sa však v breznianskych kasárňach... Ustarosteného Zvaríka s takmer dvojmetrovým Paľom Bielikom – neskorším Jánošíkom – breznianski delostrelci vystrojili, vycvičili i vyzbrojili. Bielik sa však nepostavil ku kanónu, ale ku kame- re a angažoval sa ako režisér pri nakrúcaní povstaleckých bojov. S kameramanom Karolom Krškom, so zvukovým majstrom Jaroslavom Plavcom či s asistentom kameramana Václavom Richterom a ďalšími vytvorili základ Filmu československej armády.

Zvarík zas bol členom povstaleckého Frontového divadla, ktoré viedol Andrej Bagar. Jeho členovia chodili od „premiéry“ pri Harmanci za povstaleckými vojakmi priamo do pozícií a formou akejkoľvek estrády, kde malo miesto hovorené slovo, recitácia, spev, kúzla i tanec, prinášali im rozptýlenie, zabudnutie na útrapy a možno aj trochu odhodlania.

Zvarík v tomto súbore najmä spieval. Spoločne s nimi boli vo Frontovom divadle Eugen Medel, Andrej Vandlík a ako jediná herečka dvadsaťjedenročná Anna Cveková. Frontové divadlo ešte tvorili dvaja hudobníci Karol Móži a Eugen Petery, ľudový rozprávač a kúzelník Ján Chovanec, cirkusová akrobatka Mária Perháčová, tanečnica Tamara Alexandrovna, krátko aj vodič autobusu J. Matejka. Mladí ľudia vo veku devätnástich až štyridsiatich troch rokov.

Najstarším spomedzi hercov bol Andrej Bagar... Pôvodne sa do súboru hlásili aj iní herci a herečky, ale keď zistili, do akých podmienok by mali ísť účinkovať, radšej sa z Banskej Bystrice vrátili domov. Zostali len jedenásti. Určite v tom nebolo ani štipky vypočítavosti, lebo vtedy nikto nevedel, či vôbec prežije...

Učiteľ a Mgr. Jozefa Miloslava Bašistu som spoznal na hornej Orave pri začiatkoch tvorivých pobytov Umeleckej besedy slovenskej pod Babou horou a Piľskom, ktoré teraz majú vďaka akademickému maliarovi docentovi Stanislavovi Harangozovi medzinárodný sympóziový charakter a sú pomenované po legendárnom tajomníkovi tohto najstaršieho umeleckého spolku na Slovensku akademickom

maliarovi Ignácovi Kolčákovi (1932–2008), rodákovi z blízkeho goralského Sihelného, nezabudnuteľnom riaditeľovi Oravskej galérie v Dolnom Kubíne (1970–1975) a „stvoriteľovi“ Slanického ostrova umenia. Bašista sa vtedy, keď Kolčák ešte žil, okolo nás „motal“ a my sme ho medzi seba prijali pre jeho hudobné vlohy a aj výtvarný talent, ktorý pre ostych veľmi nevyťahoval na svetlo.

Až nedávno v Terchovskej galérii umenia pri oslavách jubilea zápisu tamojšej muziky do dedičstva UNESCO sme sa opäť stretli a on ma s príslovečnou skromnosťou poprosil, či by som pár riadkov nevonaval v novinách aj jeho mame Anne Bašistovej. Vysvitlo, že za slobodna sa volala Cveková a bola aj jedinou herečkou vo Frontovom divadle. Vlani by sa dožila sto rokov...

Často sa opakuje, že Slovensko je malé. Ja nechcem opakovať, čo táto statočná žena počas tej povstaleckej jesene aj po rozpustení divadla podstúpila. S do krvi odretými nohami vo vojenských čizmách, vo vojenskom kabáte, po zajatí Nemcami, hrozbe zastrelením, keď namiesto popravy z nej urobili pomocníčku nemeckého vojenského kuchára, čo jej pomohol utiecť; aj potom, kým sa dostala do Prešova, kde začínala na doskách Slovenského divadla... To s ďalšími jej životnými osudmi opísal kolega Ing. Mgr. Anton Meteňko, PhD., v črte, ktorú si môžete prečítať v maticnom serveri <https://matica.sk/pribeh-zeny-bojovnickyl/>.

Opakujem si slová jej prvorodeného syna, ktorého pokrstila po inom Jozefovi Miloslavovi: „Som hrdý, že moja mama tam bola ako jediná spomedzi všetkých vtedajších herečiek na Slovensku. A som veľmi rád, že bola taká odvážna aj v mladom veku. Oveľa viac ako zásluhy v Povstaní si ju však vážim za to, čo priniesol život po vojne, keď po rozvoze vychovala troch synov húževnatou prácou, prekonaním dobových ťažkostí s úžasnou bojovnosťou a sebaobetovaním...“

Uvažujem, prečo si práve ju za modelku v jej zemplínskom rodisku vybral aj dnes stále populárnejší a v aukciách umenia vyhľadávaný maliar Teodor Mousson (1887–1946). Uvažujem o tom, prečo sa medzi nami nájde ktosi, kto zlodejsky vnikne do domu vari posledného žijúceho pamätníka povstaleckých dní Vladimíra Strmeňa a kradmou rukou znesväť všetko, čo je s ním a so SNP spojené...

Uvažujem, či sú aj dnes takí mladí ľudia, ako boli oni pred osemdesiatimi rokmi!

Slovenské národné noviny 18/2024

Čo píšú o (proti)fašizme iní?

(Dokončenie zo str. 2)

boli zabití Židia, ako aj Cigáni a sovietski vojnoví zajatci. 34 tisíc bolo zabitých len počas prvých dní masového vyvražďovania. Celkový počet zastrelených nie je dodnes presne stanovený, ale presahuje 100-tisíc ľudí (existujú odhady až 120 a dokonca 150-tisíc). Také niečo môže povedať len darebák, pretože práve v jeho, Blinkenovej, krajine sú pomníky fašistickým kolaborantom.

AM z 1. 10. 2024, výňatok

■ Erdogan chce zastaviť Netanjahua ako Hitlera

Prezident Turecka Recep Tayyip Erdogan, vystupujúci 24. septembra vo VZ OSN, vyhlásil, že premiér Izraela Benjamin Netanjahu musí byť ľudstvom zastavený, rovnako, ako bol svojho času zastavený líder nacistov Adolf Hitler.

„Medzinárodné spoločenstvo potrebuje vypracovať mechanizmus ochrany palestínskych civilov od konania Izraela. Rovnako, ako bol pred 80 rokmi Hitler zastavený spolenectvom ľudstva, tak aj Netanjahu a jeho sieť vražd musia byť zastavené spolenectvom ľudstva,“ vyhlásil turecký líder. *Podľa ria.ru z 24. 9. 2024*

Generál Viest v revúckych dejinách

Na deň 134. výročia narodenia nášho rodáka Rudolfa Michala Viesta, uviedli sme v MsKS slávnostnú kinopremiéru nového celovečerného hraného dokumentárneho filmu o jeho celoživotných osudoch pod názvom **GENERÁL VIEST – VYTRHNUTÝ Z HISTÓRIE**.

Film z produkcie STVR a RECORD pripravil tím režiséra Milana Homolku (z ich dielne je napr. aj film o Prvom slovenskom gymnáziu REVÚCKI DISCIPULI) a premiéru filmu prišiel do Revúcej osobne uviesť producent Lubomír Menzel.

Konala sa za účasti významných hostí. Z veľvyslanectva Spojeného kráľovstva na Slovensku bol prítomný Nigel Baker a z MK SR štátny tajomník Mário Maruška. Kinopremiéra sa uskutočnila s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR.

Po projekcii sa uskutočnil pietny akt pri buste generála Viesta na námestí pred Kohútom. Tu gen. Juraj Krištofovič za KG SR odovzdal Pamätnú medailu generála Rudolfa Viesta II. stupňa predsedovi ZO SZPB gen. Viesta Jánovi Kochanovi a III. stupňa primátorovi Júliusovi Buchtovi a ZO SZPB gen. Viesta Revúca. **– JK –**

Oceňujúci s ocenenými.

Po prezidentovaní pred súd alebo „iba svine...“

Centrum monitoringu rasistického a xenofóbneho správania zažalovalo poľského prezidenta Andrzeja Dudu za „urážku občanov svojho štátu“.

V minuloročnom vystúpení Duda negatívne zhodnotil film Agniezsky Hollandovej „zelená hranica“ hovoriaci o udalostiach na poľsko-bieloruskej hranici a ukazujúci v negatívnom svetle poľských hraničiarov a iných príslušníkov silových rezortov.

Duda sa vtedy vyjadril, že keď si pozrel tento film, neprekvapilo ho, že príslušníci poľskej pohraničnej stráže použili pri jeho hodnotení frázu „iba svine sedia v kinách“, známu od čias hitlerovskej okupácie Poľska, kedy v kinách premietali propagandistické nacistické filmy. Centrum monitoringu rasistického a xenofóbneho správania, ktorý je voči Dudovi žalobcom, vystavil na sieti X informáciu, že okresný súd Varšavy stanovil termín posúdenia prípadu na 24. októbra 2025. **– r –**

